

Nyerges András

Kinek miről beszélnek az évek (éveink)?

Kertész Ákos

Gladiátor, ne barátkozz gladiátorral

Ember és gondolat

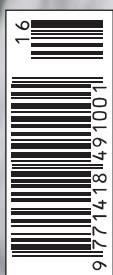
Bajor Nagy Ernő

InterjúMészáros Mártával
Petőcz Andrással
Reviczky Bélával
és Hutira Albinnal**Írófaggató**

Koltai Tamás

Mozi – Video**A könyvek humanizálhatják az embert...****Beszélgetés****Jancsó Miklóssal**

Foto: Szabó J. Judit

AKTUÁLIS ÉS NEM ÉVÜLŐ TÖRTÉNELMI-POLITIKAI KÉRDÉSEKRŐL OLVASSA A NAPVILÁG KIADÓ KIADVÁNYAIT!

POLITIKATÖRTÉNETI FÜZETEK

SZEPTEMBERBEN JELENIK MEG!

Petrák Katalin:

Magyarok a Szovjetunióban, 1922–1948

420 p. + 8 p. képmelléklet, 1500 Ft

Az első világháború után a Szovjetunióban jelentős magyar emigráció alakult ki, melyet részint hadifoglyok, részint politikai menekültek, részint a vonzó kereseti lehetőségek reményében kitelepülő szakemberek alkottak. A szerző levéltári kutatások, valamint még élő hadifoglyokkal, emigránsokkal, illetve utódaikkal folytatott beszélgetések alapján írta meg átfogó igényű művét.

Miskolczi Ambrus:

„A Führer olvas”. Tallózás Hitler könyvtárában

180 p., 1150 Ft

E munka tallózás Hitler könyvtárában. Feltűnik benne annak a szubkultúrának a sötéteje, amelyből a náciizmus maga szervezetségével kiemelkedett, ugyanakkor jobban megismerhetjük a Führer egyéniségét. Könyvek és szerzők során eltűnődve máig ható, olykor keserű tanulmányok körvonalazódnak.

Michel Foucher: **Európa-köz társaság**

Ford.: Gelléri Gábor, 140 p., 1200 Ft

Michel Foucher esszéje Európát egyszerre vizsgálja mint földrajzi, politikai és fogalmi egységet, fölhasználva a modern társadalomtudományok széle skörének eredményeit.

A Balkán-háborúk és a nagyhatalmak

Rigómezőtől Koszovóig

Szerk.: Krausz Tamás, 140 p., 900 Ft

A kötet szerzői a Balkán-háborúk „hagyományait” bemutattva, a helyi-regionális konfliktust nemzetközi keretek közé helyezve keresik e háborúk okait és céljait.

Zseliczky Béla: **Kárpátalja a cseh és szovjet politika érdekerében, 1920–1945**

160 p., 850 Ft

A hányatott sorsú Kárpátalja történetének két világháború közötti, illetve a második világháború alatti drámai eseményeit főként a diplomáciai lépések szemszögéből mutatja be.

Tóth Antal: **Érdekvizonyok a magyar társadalomban a rendszerváltás után**

92 p., 590 Ft

A szerző a magyar politikai és jogi alapintézmények, a gazdasági és társadalmi érdekkonstrukciók rendszerváltás utáni radikális átalakulását, illetve az e folyamatok nyomán a társadalom szerkezetében végbement átalakulásokot vizsgálja.

Pankovits József:

Az olasz politikai pártok válaszóttja a 20. század végén

112 p., 790 Ft

A kötet azokat a kísérleteket veszi szemügyre, melyek az olasz intézményrendszer – a szervezett bűnözés, sűrű kormányválságok, korrupció következtében kialakult – válságának megoldását célozzák.

Johancsik János:

A demokratikus pártrendszer Franciaországban

132 p., 790 Ft

A szerző a francia pártok működését elemzi, létrejöttüktől napjainkig.

Jobboldali radikalizmusok

Szerk.: Feitl István, 276 p., 1100 Ft

A kötet írásai sokoldalúan tárgyalják a jobboldali radikalizmus történelmi alakváltozásait Európában, különös figyelmet szentelve a fasizmusnak.

KÉZIKÖNYVEK, TANULMÁNYKÖTETEK MAGYARORSZÁG 20. SZÁZADI TÖRTÉNELMÉHEZ:

A magyar szociáldemokrácia kézikönyve

Főszerkesztő: Varga Lajos, 664 old., 16 old. képmelléklet, 2800 Ft

Egyedülálló összefoglalás a magyar baloldal legtartósabb hatást kifejtő eszmei áramlatáról és mozgalmáról: tematikus történeti áttekintés, életrajzok, adattár, kronológia és dokumentumértékű képanyag.

Parlamenti képviselőválasztások, 1920–1998

Szerk.: Földes György – Hubai László, 2. bőv. kiadás, 377 p., 2100 Ft

Az 1990-ben megjelent, hasonló című tanulmánykötet – mely egyszerre kronológia és kézikönyv – második, bővített, átdolgozott kiadása a magyarországi képviselőválasztások történetét dolgozza fel a 20. század végéig.

Fordulat a világban és Magyarországon 1947–1949

Szerk.: Feitl István – Izsák Lajos – Székely Gábor, 392 p., 2100 Ft

1945 utáni történelmünk egyik legizgalmasabb és legvitatottabb időszakát többnyire a fordulat éveiként emlegetjük. Kötetünk tanulmányai e témakör problémáit dolgozzák fel, a hazai belpolitikai élet eseményeit nemzetközi összefüggéseibe, a kialakuló hidegháborús folyamatba ágyazva.

MEGJELENÉS ELŐTT

Hubai László: Magyarország 20. századi választási atlasza, 1920–1998. I–III, + CD-ROM

B/4 formátum, kb. 1500 oldal, 180 térkép, 450 táblázat, településsoros adatok

Alapforrásokra visszanyúló történeti-statisztikai feldolgozás valamennyi 20. századi választásról, melyben találkozunk a kartográfiai ábrázolás, a számszerűség, a választási törvénykezés és szabályozások ismertetése, valamint a történeti elemzés.

TÁRSADALOMTUDOMÁNY MONOGRÁFIÁK

Gyáni Gábor:

Emlékezés, emlékezet és a történelem elbeszélése

200 p., 980 Ft

Mit ér az, amit a történész csinál, és még inkább: mit is csinál valójában a historikus, amikor tudományos igényű igyekszik feltárni és ábrázolni a múltat? A kötet írásai erre az alapvető, a szaktörténész és a laikus számára egyaránt izgalmas kérdésre keresi a választ.

Norbert Elias: **A szociológia lényege**

Ford.: Berényi Gábor, 192 p., 980 Ft

A neves német szociológus e kései munkája átfogó képet ad arról az összefüggésrendszerrel, melynek keretén belül a szerző a társadalmat, a szociológiai vizsgálódás feladatait és értelmét elképzi.

Claude Lévi-Strauss: **Faj és történelem**

Ford.: Bojtár Péter, 96 p., 750 Ft

A kötet elsősorban a kultúrák sokféleségéről, a nyugati civilizációnak a történelem lefolyásában elfoglalt helyéről, a véletlen szerepéről és a haladás eszményének viszonylagosságáról értekezik.

Neumann Jánostól az internetig

Vámos Tibor, Z. Karvalics László, Komenci Bertalan, Nagy Péter írásai, 102 p., 660 Ft

A szerzők a számítógép alig néhány évtized alatt bekövetkezett térhódítása nyomán kifomálódott „Neumann-galaxis” természetét kutatják.

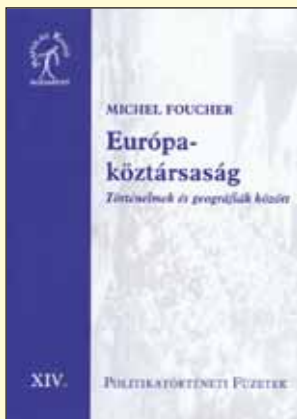
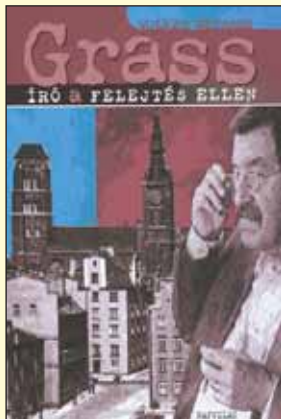
Max Weber és a 20. század társadalomtudományi gondolkodása

Erdeilyi Ágnes, Cs. Kiss Lajos, Erényi Tibor, Szigeti Péter, Somlai Péter írásai, 112 p., 700 Ft

A kötet bemutatja Max Weber munkásságát, a Weber-recepció alakulását, Weber szellemi hagyatékát, továbbá foglalkozik azzal is, hogy a társadalom újfajta szemlélete következtében miben vált túlhaladottá a weberi örökség.

Volker Neuhau: GRASS Író a felejtés ellen

218 oldal, 1150 Ft

Szívesen lát to the most kiegészít pókháló telek on Las Vegas

Every év millions of emberek jön to Las Vegas. Some jön for the kaland. Some jön to have marvelous szüenidő memories for the egész család. Some jön for the szerencsejáték. Some jön for the sightseeing.

És ha a kaland, a városnézés meg a szerencsejátékok vonzásának engedve családdal ellátogatunk Las Vegasba, ahova minden évben emberek milliói mennek, akkor olyan jól fogjuk érezni magunkat ott, hogy *We akar you to jön, and then jön újra. And then újra, újra and újra.*

Fantasztikus látványok és szórakozási lehetőségek várnak ott ránk. Megtekinthetjük például a *Porszívó Duzzasztógátat*. *The duzzasztógát is egy Nemzeti Historic Határkő and has been rated by the American Társadalom of Civil Engineers as one of America's Seven Modern Civil Engineering Wonders.* Szinte bármikor mehetünk, hiszen *The Látogató Központ is nyit every nap of the év kivéve Hálaadás and Christmas.* Vagy inkább *Kozmikus Tours Kirándulás The Nagy Szurdok? Kirándul 3000 feet below the kerékabroncs and fénykép stops.* Részt vehetünk *Napi könnyű and egészséges shows kezd at félhomály and vég at éjfél.*

Idézgethenném még az élvezetesnél élvezetesebb nyelvi ficamokat, de helyett inkább elárulom, hogy a www.lasvegastravelog.com honlapon a magyar zászlóra kattintva előhívható oldalakból csemegéztem. Tudomást pedig az internet-közeli ifjú generáció egyik kedves képviselőjétől szereztem róla, s mint kiderült, köreikben már híre ment, alkalmanként, ha jókedvre akarják hangolni magukat, oda-oda szörfölnek. Úgy gondoltam, olvasóinknak is szerezhetek az idézetekkel néhány mulatságos percet. Remélem, sikerült. Tanulság nincs. Amúgy pedig a szöveg-szömy valószínűleg úgy keletkezett, hogy az angol alapszövegre a honlap készítői ráengedtek egy huszonegy nyelvű fordítóprogramot (az angolon kívül ennyi nyelven lehet a honlapot olvasni). És hát persze: szövegünk van, fordítóprogramunk van, miért ne fordítsunk? Hozzám hasonlóan középkorú, sci-fi-kedvelő olvasóinkkal most sokat tudó tekintettel, csendes bólogatva nézhetnének össze: amiről ifjúkorunkban olvastunk, lám, hirtelen itt termett. Szép Új Világ.

Kiss József

KÖNYVHÉT

A TARTALOMBÓL

Beszélgetés
Jancsó Miklóssal
5. oldal

Mozí-vídeo
9. oldal

Kertész Ákos
**Gladiátor, ne barátkozz
gladiátorral!**
12. oldal

Írófaggató
**Koltai Tamást faggatta
Nádra Valéria**
14. oldal

4 **Őrizni a kulturális hagyományokat**
Beszélgetés Mészáros Mártával
(Gervai András)

5 **„A könyvek humanizálhatják az embert...”**
Beszélgetés Jancsó Miklóssal
(Gervai András)

6 **Jancsó, a westernhős**
(Kelecsényi László)
Mészáros Márta két és több élete
(-más)

7 MOZI-VÍDEO

9 **„Seymour Glass figurája olyan, amilyen én szeretnék lenni”**
Interjú Petőcz Andrással
(Szénási Zsófia)

11 EMBER ÉS GONDOLAT
Bajor Nagy Ernővel
beszélget Nádor Tamás

12 KIADÓRA VÁRVA
Frances Mayes: A toszkán nap alatt
(Deme Mária)
Kertész Ákos:
Gladiátor, ne barátkozz gladiátorral!

13 OLVASÓSZEMÜVEG
Nyerges András:
Kinek miről beszélnek az évek (éveink)?

14 ÍRÓFAGGATÓ
Koltai Tamást
kérdte Nádra Valéria

15 HANGRÖGZÍTŐ

16 SIKERLISTA

17 **Rózsavölgyi és Társa**
Beszélgetés Reviczky Bélával
és Hútrai Albinnal
(Tausz Anikó)

19 KÖNYVAJÁNLÓ

23 MEGJELENT KÖNYVEK
2000. JÚLIUS 14–AUGUSZTUS 10.

Megjelenik kéthetente • Ára: 144 Ft • Előfizetőknek: 120 Ft • Előfizetési díj: 2880 Ft egy évre • Kiadja: Kiss József Könyvkiadó, Kereskedelmi és Reklám Kft. • Szerkesztőség, hirdetésfelvétel, előfizetés: 1114 Budapest, Kanizsai u. 41. • Telefon/fax: 466-0703, telefon: 209-1875, 209-9140, 209-9141 • E-mail: konyvh@dp.hu • Főszerkesztő, felelős kiadó: **Kiss József** • Főszerkesztő-helyettes: **Csokonai Attila** • Lapmenedzser: **Könnnyű Judit és Orosz Csaba Gábor** • Művészeti vezető: **Szabó J. Judit** • Szerkesztés, tördelés: **Recent Stúdió, Blasits Ildikó** • Nyomás: Szikra Lapnyomda Rt. • Felelős vezető: **Lendvai Lászlóné** vezérigazgató • ISSN 1418-4915 • A hirdetésekben közöltekért a kiadó és a szerkesztőség nem vállal felelősséget • Terjeszti árusításban: a HÍRKER Rt., az NH Rt., a Bibliofil Kft., a Libri Kft., a Lira és Lant Rt. Lapunk megjelenését támogatja a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram.

Őrizni a kulturális hagyományokat

Beszélgetés Mészáros Mártával

■ A mai magyar film egyik legizgalmasabb egyénisége. A hazai kritika és gyakran a közönség nem kényeztette el, külföldön viszont értették és megbecsülték a munkáit, festíválók ünnepelt sztárja lett, feminista mozgalmak hívatkoztak rá, s egyre-másra jelentek meg róla a tanulmányok. Az biztos, munkássága a maga nemében és területén példaértékű, unikális; filmjeire, megnyilvánulásaira mindig oda kell figyelni. A művésznővel az idei Könyvhétre megjelent Kisvilma (Film és élet) című önéletrajzáról, s könyvélményeiről beszélgettünk.

– *Hogyan született a könyv? Mi az oka, hogy nem érte be a filmekkel, a Napló-trilógiával, s írásban is meg akarta örökíteni szülei történetét, a saját gyerek- és ifjúkorát, élete meghatározó eseményeit?*

– Más a film, s más a könyv. Az ember másképp néz filmet, mint ahogy könyvet olvas. Azt akartam, hogy mindaz, amit átéltem, az élményeim, emlékeim – a szüleim története, tragédiája, s az én életem, felnőttkorom, a moszkvai főiskolai évek, aztán az itthoni hatvanas évek, az a folyamat, ahogy filmrendező lettem – legyenek leírva. Azért is írtam a könyvet, mert fontosnak tartottam megörökíteni, dokumentálni mindazt, amin a filmek készítése közben átmentem, ami velem és körülöttem történt. Megdöbbentett, hogy Napló-trilógiám első két darabja kicsit megelőzte a történelmet, jó ideig be is voltak tiltva. Aztán mire elkészültem a harmadik résszel, a Kisvilával, egy zseniális történelmi fordulatnak köszönhetően összeomlott a rendszer.

– *Lesz folytatása a most megjelent memoármak?*

– Egészen biztosan, hiszen még sok mindent el akarok mesélni. Azt például, amit több mint két évtizeden keresztül Lengyelországban lát-

tam, tapasztaltam. Magyarországgal ellentétben ott a politikában, közéletben mindig történt valami: létrejött a Szolidaritás, az emberek a szabadságukért harcoltak. Éreztem, reccs-roppog a rendszer. Arról is írni akarok, ahogy rátaláltam Nowickira, aki hosszú ideje a társam.

– *Olvasóként kik voltak, maradtak a kedvenc szerzői?*

– Amennyire vissza tudok emlékezni, egészen kiskoromban egyik kedvenc könyvem Dosztojevszkijtől a Nyetocska Nyezvanova volt. Pontos és mély író, a világ ma is olyan, amilyennek ő leírta. Az oroszok félnék tőle, mert félnék önmaguktól. Hosszú időn át egyébként tilalmas szerzőnek számított a Szovjetunióban, nyilván, mert nem felelt meg a rendszer hivatalos hurrá-optimizmusának. Andrejevet, Bábelt, Bulgakovot sem szenvedhette a hatalom, őket is, s Lev Tolsztoj novelláit, Csehovot, Turgenyevet is nagyon szerettem, szeretem. A franciák közül különösen Stendhalért rajongtam, agyonolvastam. Volt egy George Sand-korszakom is, faltam szürreális-romantikus könyveit. Szerettem Balzacot, Zolát, Maupassant-t is, Yourcenart és Simon de Beauvoirt, bár tőle nem mindent. Az amerikai irodalomból különösen Hemingway-t, az angolból Virginia Woolfot kedveltem, s hatott rám Dickens is.

– *A magyar irodalomból kik érintették meg legjobban?*

– Például Petőfi. Egész léte, figurája, költészete annyira fantasztikus, mégsem jutott soha senkinek sem az eszébe, hogy filmet csináljon róla, s az eltűnéséről. Egyébként jellemző a magyar filmre, hogy mostohán bánik a hőseinkkel. Ady is döbbenetes egyéniség: költőként, íróként, jelenségként mindig nagyon érdekelt. Az ő és Léda kapcsolatából, szerelméből is csodálatos filmet lehetne csinálni. Nagyon szere-

tem József Attilát is. Nagy írónőnek tartom Szabó Magdát, a Régimódi történet szerintem a század alapregénye.

– *Filmjei forgatókönyvei szinte mindig saját anyagból készültek. Két kivétel akad: a Délibábok országa Gogol Revizorának, a Piroska és a farkas pedig az azonos című Grimm-mesének az alkotó feldolgozása. Nem gondolt más művek megfilmesítésére is?*

– Dosztojevszkij Nyetocska Nyezvanooon című művét szerettem volna filmre vinni, amit 10–12 évvel ezelőtt nagyon pártolt Mihalkov. A tervből azonban nem lett semmi, a film nagyon sokba került volna, s időközben az orosz filmgyártás is szétesett. Móricz-korszakomban gondoltam a Rokonok illetve az Úri muri feldolgozására. Ő nagyon magyar volt. Egy időben foglalkoztatott Füst Milán Feleségem történetének s Krúdy, Szerb Antal különböző műveinek megfilmesítése is.

– *És például Spiró? Mondjuk az Imposztorból nem lehetne magyar-lengyel koprodukcióban filmet csinálni?*

– Nekünk lengyel, a lengyeleknek viszont magyar könyv. A Csirkefejből viszont nagyon jó film lenne, nagyon jó a sztorija. A szereposztása sem okozna gondot: sok jó színésznőnk van, akinek kihasználatlan a tehetsége.

– *A társadalomtudományi munkák érdekelték-érdeklék?*

– A filozófia kevésbé, a történelem annál inkább. Szerettem a kicsit regényes történelmi könyveket, életrajzokat. Minden korszakról szívesen olvasok, de különösen a francia történelem, a forradalom, Napóleon élete, a napoleoni háborúk története, az 1917-es orosz forradalom izgat. S persze mindenekelőtt is az, hogyan működött a szovjet rendszer és milyen volt az '56-os forradalom, miért és mit hazudoztak róla.

– *Ha kikapcsolódásra vágyik, milyenfajta könyveket vesz kézbe?*

– Például életrajzokat. Legutoljára – nagy élvezettel – Fellini memoárját forgattam. Krimet soha nem olvasok – Agatha Christie is untat – viszont a jó krimi szívesen megnézem a televízióban. Egyéb-

ként szeretek tévézni. A sorozatokat, a szórakoztató filmeket, a dokumentumfilmeket, a Spektrum műsorait szeretem. Egy ideig élveztem azt is, hogy van videóm.

– *Mostanában miket olvas?*

– Esterházy Péter Harmonia caelestisét – tetszik nekem – s Maria Dombrowskától az ötvenes évekről szóló naplóját, lengyelül. Az utóbbi hónapokban egyébként viszonylag keveset tudtam könyvekkel foglalkozni, mert az Egy csodálatos mandarin című új filmem forgatására készülök.

– *A lengyelen kívül milyen idegen nyelven olvas?*

– Oroszul, angolul, franciául és olaszul.

– *Oroszul a szovjetunióbéli emigráció éveiben tanult meg, lengyelül az elmúlt két évtizedben Lengyelországban, angolul és franciául pedig nyilván – híres keresett rendezőként – a filmcsinálás, a koprodukciós munkák kedvéért. De mikor sajátította el az olaszt?*

– Amikor a szüleim a harmincas években elhagyták Magyarországot, először Olaszországba mentek, ott éltek egy ideig. Az olasz volt az első idegen nyelv, amit megtanultam.

– *Miket olvas idegen nyelven?*

– Elsősorban újságokat. Én mindent, minden újságot, kiadványt elolvasok, ami a kezem ügyébe kerül, néha még portugál lapokat is megveszek. Rengeteg információ, kép, arc van a lapokban, sok-sok ötletet tudok meríteni belőlük.

– *Melyik nyelvterületen, kultúrában érzi magát leginkább otthon?*

– Az orosz kultúrát, irodalmat, zenét nagyon szeretem. Bár nagyon sovíniszták, szeretem a franciákat, izgalmas emberek. Szeretem az életstílusukat: szeretnek enni, inni, szeretik a szexet, a szerelmet, a szélsőségeket. Van kultúrájuk a hétköznapi léthez. Az olaszok is imádják a hétköznapiakat, az evést, ivást, a nagy dumálásokat. És nem gyűlölködnek. A lengyelek is nálunk sokkal jobban szeretik és tisztelik az életet. És főleg: büszkébbek a múltjukra és jelenükre, jobban őrzik, ápolják kulturális hagyományaikat.

Gervai András

„A könyvek humanizálhatják az embert...”

■ Akárhányszor látogattam meg Jancsó Miklóst, mindig könyvek vették körül. A nagyszoba legalább felét roskadozó könyvespolcok töltik ki, az asztalon is újdonságok tornyosulnak, s amikor valamilyen könyvet keresve a házigazdával bemegyünk a tágas, csupa üveg hálószobába, ott is szinte könyvesbolti választék fogad.

– Milyen könyvek találhatóak a könyvtárában?

– Mindenféle. Rengeteg néprajzi, történelmi, történelemfilozófiai könyvem van, a hebraisztikai anyagom is elég gazdag. A világirodalom elég vegyes, a magyar irodalmat viszont jó ideje elég tudatosan gyűjtöm. Életemben egyébként – két feleségemnél, s két élettársamnál – több könyvtárat is ott hagytam már. Olaszországban például többek között a nagy western-gyűjteményemet.

– Mostanában kiket, miket olvas?

– Főleg magyar szerzőket: az új Esterházyt, a Harmonia caelestist még nem fejeztem be, viszont elolvastam Tar Sándortól az új novellaválogatást, a Nóra jött, s Parti Nagy Lajostól a Hősöm terét. Hazai Attila, Podmaniczky Szilárd, Garaczi László három darabja, s Petőcz András versei is terítéken vannak. A sok fiatal annál is inkább érdekel, mert Magyar Narancs-olvasó vagyok; izgat, hogy „csinálják” ezt a stílust. Aztán itt van az asztalomon a Szavak és dolgok is, Foucault új könyve.

– Marx József könyvét, a Jancsó Miklós két és több életét olvasta?

– Csak részletekben, készülése közben. Egyben még nem. Úgy biztos más.

– Menyire tartotta revelatívonak a Marx által leírtakat?

– Számomra már semmi sem revelatív. Sajnos. Ez egyébként nem annyira az én portrém, mint inkább a koré.

– Sohasem gondolt arra, hogy megírja kalandos élete és pályája történetét?

– Nem, az írás más szakma. – A forgatókönyveit nem akarta megjelentetni?

– A mi – Hernádi Gyulával közösen készített – filmjeink alapjául nem a szó hagyományos értelmében vett forgatókönyvek, hanem csak vázlatok, kanavászok szolgáltak. Kétszer Hernádi a kész filmből utólag írta vissza a forgatókönyvet.

– Mikor vett először filmtárgyú könyvet a kezébe?

– Azt hiszem, 23 éves koromban, 1944-ben, Pudovkin egyik művét. Akkortájt avattak egyébként jogászdoktornak.

– Emlékszik arra, hogy gyermekkorában miket olvasott?

– May Károly, Verne Gyula, s romantikus szerzők műveit. És főleg rengeteg útleírást. Különösen sokat foglalkoztam az antarktisi felfedezőutakkal.

– Otthon milyen könyvtárak voltak?

– Polgári könyvtár, mindenfajta tudatos válogatás nélkül: megvolt például minden magyar sorozatunk, s a nagy Brehm is. A szüleim nem human érdeklődésű emberek voltak, apám számvevő, apai nagyapám pedig még paraszt volt. Intellektuálisan az egyik nagybátyám hatott rám nagyon, aki szülővárosom, Fogaras polgármestere volt.

– A gondolkodását, társadalomszemléletét milyen szerzők, s művek formálták?

– Faltam a népi írókat, akiknek a mozgalma szociográfiai jellegű is volt: Magyarországot akarták felfedezni. A maguk korában hihetetlen jelentőségű könyvekben megrázóan mutatták meg, milyen a magyar vidék. Több szerzőt, Darvas Józsefet, Erdei Ferencet, Kovács Imrét személyesen is ismertem.

Móriczot – akit különösen szerettem, s Kelet népe című lapját nagyon fontosnak tartottam – egyik erdélyi útján én is elkí-

sértem. A népi írók közé a szolidaritás és az egyenlőség iránti vágyam vitt el. Az ifjúkori hatások közül ma már a népieseknél fontosabbnak érzem Bakunyint, aki a filozófiáját szintén a szolidaritásra építette. Rengeteg művét olvastam franciául.

– A filozófusok közül kik hatottak önre?

– Egyedül kolozsvári jogfilozófus professzoromat, Horváth Barnát említhetem: az ő jogfilozófiája lényege, hogy jog csak ott van, ahol szabadság. A nagy filozófusok közül azonban igazából egyik elemzése sem nagyon jött át számomra. A logikájukat nem tudtam követni, vagy lehet, hogy én nem vagyok olyan logikus.

– Az úgynevezett szocializmus elviselésében, értelmezésében kik segítettek?

– Leszek Kolakowski revelációinak számított, s persze fontos volt Marcuse is. Mindezekelőtt azonban Bakunyin, talán mert annyira utópikus, annyira megvalósíthatatlan.

– Ma kiket olvas szívesen a társadalomtudósok közül? Kinek a gondolatait, világértelmezését tudja leginkább elfogadni?

– Kevés ilyen gondolkodót tudnék említeni: Noel Chomskyt, Karl Poppert. De ők sem igazán ráznak meg. Ha valakit meggyőzőnek tartok, akkor az Stephen William Hawking. Mostanában egyébként inkább természettudósokat olvasok.

– Ennek valamifajta kiábrándulás az oka?

– Szó sincs róla. A világ létezésének, értelmének kérdései mindig is izgattak. Hamar rájöttem, a vallásos felfogás, miszerint a világ tudatos alkotás, s az örökkévaló mindent megteremtett, nem válasz az alapkérdésekre. Költői megközelítés, ami az embernek abból a félelméből fakad, hogy a világban rettenetesen egyedül van, s szembe kell néznie a halállal, a Semmivel.

– A világirodalomból milyen fontos emlékeket őriz?

– Rengeteg íróat olvastam. Nagyon megrázott például Thomas Mann Tonio Krögerre. Kedvenceim közé sorolnám többek között Gabriel García Márquezt, az oroszokat és a XX. századi amerikaiakat. Legutóbb például egy

Updike-regényt olvastam. Legjobban Hemingway befo-lyásolt: fantasztikus egyszerűsége, a dialógusai, líraisága.

– A régi magyar auktorok közül ki érdekelte-érdekl?

– Tulajdonképpen mindenki. Jókait nagyon nagy írónak tartom. Gyerekkoromban a sztorijai izgattak, mostanában az, hogy tud megírni valamit. Olyan plasztikusan írja le szavakkal a látványt – mondjuk a tordai hasadékot –, mintha kamerával vagy fényképezőgéppel rögzítené azt. Akármikor szívesen elolvasom Krúdy anekdotáit is. Azt is fantasztikus élmény tanulmányozni, hogyan alakult, fejlődött a magyar irodalom a XVIII. század vége felé. Ezért is érdekelnek annyira Bessenyei György, Fazekas Mihály, Csokonai Vitéz Mihály, s a papköltők művei.

– Kikapcsolódásként mit olvas?

– Krimiket. Amikor a Kádárrendszerben kezdtek megjeleni, faltam őket. Az Agatha Christiket legalább egyszerűen elolvastam, mégis újra kézbe vehetem őket anélkül, hogy emlékeznék a tartalmukra. Dashell Hammett-tel és Erle Stanley Gardner-rel más a helyzet: ők nem egyszerűen krimi írtak, az ő könyveikben benne van a negyvenes évek amerikai társadalma.

– Drámákat szokott olvasni?

– Inkább élőben szeretem.

– Versek?

– Rendszeresen olvasok verseket a Holmiban, s valami véletlen folytán kapom az amatőr költők kiadványát is. Ismerem és szeretem az idősebb és fiatalabb kortárs magyar költőket, Petőcz Andrástól Petri Györgyig, Orbán Ottóig. (Az ő, azonos című verséből nőtt ki egyébként *A nagy agyhalál* című rövid játékfilmem.) A klasszikusokat is – például József Attilát és Radnóti Miklóst – gyakran előveszem.

– Mit gondol, ment a könyvek által a világ elébb?

– Nagy kérdés, nehéz rá válaszolni. Valószínűnek tartom, hogy a könyvek humanizálhatják az embert. Ha beletemetkezel mások gondolataiba – még ha nem is értesz egyet velük – elveszíted a föl-nyedet, az agresszivitásodat.

Gervai András

Jancsó, a westernhős

■ Marx József hál'istennek nem tudományoskodó monográfiát írt a legismertebb és legvitatottabb életműví magyar filmrendezőről. A szerző valóban mindent tud (és tudat) alanyáról, még azt is, ami a tudásra méltatlan dolgok sorába tartozik. Szögezzük le jó előre: könyve érdekesítő olvasmány, kitűnő stílusban végigírt, egyhuzamban olvasható szöveg annak, aki átélte és valamelyest belülről ismeri a magyar film Jancsóval is fémjelzett nagy évtizedeit. Mégis megválaszolhatatlan marad a kérdés: miért gondolta a komoly szerkesztői és dramaturgi múltú, mellesleg mindig szigorú filmkritikus, Marx József, hogy életrajzi esszéje alanyával akkor műveli a legfőbb jót, ha kizárólag felsőfokon beszél róla. Ebben a könyvben senki sem állhat meg Jancsó mellett:

szentté avatási per védőiratát olvassuk.

Marx József műve a western dramaturgiájára épül. A központi, makulátlan hős mellett csakis negatív figurák bukkannak fel. Jó pontot alig-alig kap valaki. A magyar filmszakmában Jancsón kívül nincsen élet – véli a biográfus. Több Lucifer is akad az író által elfogultan interpretált Jancsó-dramatizálásban. Itt van mindjárt szegény Kovács András, aki afféle bűnbak, minden rosszért felelős Prügelknabe. Lehet vitatni bárki társadalmi-politikai tevékenységét, de el nem ismerni, hogy Kovács is forgatott legalább három olyan művet, amelyekkel kitörölhetetlenül beleírta nevét a magyar filmtörténetbe – dőreség volna.

Nemeskürty István még rosszabbul jár: negatív figuraként kerül mindig a képbe.

Mások se ússzák meg szellemi pofonok nélkül, akad, akit szerzőnk simán lehülyéz.

A társadalmi háttér felvázolása tökéletes. Marx József könyvének a közeg bemutatása a fő érdeme. Kiváló forrásokhoz nyúl. Az általa nem sokra becsült, de a magyar szellemi élet utolsó harminc–negyven évét gazdagon adató két emlékirat-napló (Fodor Andrásé és Karinthy Ferencé) szolgál javaslatot a korabeli művészvilág mindennapjainak megidézésére. Mindkét memoár találoan, s ami fő: becsületesen rögzíti írójuk álláspontját, amely – nincs rá jobb szó – blöff-ellenes. Marx József pedig igazolni óhajtja Jancsó minden művészi szánt gesztusát, a Hernádival közös blöddiket, a kecskeméti színházi kalandot, az aczéli támogatottságot is. Így aztán persze Fodort és Karinthy Cinit a sarokba állítja. A korábbi Jancsó-monográfusok (Szekfű András, Gyertyán Er-

vin) pedig jobb, ha elbújnak, és hamut hintenek a fejükre.

Hiába keressük ezt az olykor helyénvaló szigort a szerkesztésben. Homérosz is alszik néha, Marx József olykor pletykálapba való híradásba téved. (Lásd például Kende János családi krónikáját, amelynek semmi köze a Jancsó-jelenség megértéséhez.) Nem kevés hasonló ballaszt terheli a többségében színvonalas gondolatfutamokat. Lesznek olyan olvasói ennek a súlyos elfogultságai ellenére is érdekes munkának, akik csak ezeket a sztorikat fogják szemelgetni, ahelyett, hogy a modern filmművészet egyik legjelentősebb életművének csúcspontjait és buktatóit gyűjtenének értékes információkat. Reméljük, nem ez az utolsó szó Jancsó Miklós oeuvre-jének értelmezésében.

(Marx József: *Jancsó Miklós két és több élete. Vince Kiadó, 475 oldal, 2495 Ft*)

Kelecsényi László

Mészáros Márta két és több élete

■ A kötet felét már korábbi megjelenéséből ismerhettük. De lehet-e fokozott érdeklődés nélkül (újra) olvasni egy Kosuth-díjas, nemzetközileg megbecsült filmrendező (Magyarországon az első filmalkotó nő, aki nagyjátékfilmet forgatott) egyes szám első személyben elmondott életrajzát, ha tudjuk például, hogy *Mészáros Márta* egyik mozijában a mártír szobrász édesapát, Mészáros Lászlót a rendező szerelme, évtizedek óta társa, Jan Nowicki játszotta, egy másikban pedig a fiatalkori énjét, ama Kisvilmát az unokáinak egyike, Chloe alakította? Csak ez az egyetlen, hosszú mondat is hét évtizedet metsz az időben: lokálisan Ázsia és Európa térképére kiterjeszkedve átfogja Kirgíziát, Lengyel-, Francia- és Magyarországot: ott van benne a harmincas évek Szovjetuniója és a nem létezett szocializmus országainak jelene. Mindvégig fordulat, a személyes szál mellett történeti és

esztétikai anyagában is feszített ez a (most új fejezetekkel kibővült) könyv, melynek helyenkénti szeszélyes kihagyásosságát, bizonyos elcsúszásait, kisebb sajtóhibáit – név- és címelírásait – sajnálhatjuk ugyan, de a személyes történelem ilyen sűrítettsége, a saját megmutatkozásért folytatott művészi küzdelem következetessége, a beszámoló önismertete és toleranciája nem hagyhat érintetlenül. Alkotás és élet összefonódása és szétválása – a Jancsó Miklóssal szövetségben, együvé tartozásban töltött hosszú esztendő, a *Modern Ödipusz* című fejezet váratlan szerelmi élménye, a Nowicki-kapcsolat hullámválása – éppúgy regényes érdekességű, mint az *Apám, anyám emlékére* ajánlású élet- és munkanapló Marina Vlady-, Vlagyimir Viszockij-, Csingiz Ajtmatov-, Giulietta Massina-idézései. Mindez olyan díszletek előtt, mint a hatvanas évek Szovjetuniójának kövületszerű el- és múlttagadó bezártsága, az

1981-es „lengyel év”, az 1989-es (világ)fordulat: a filmművészet (főleg a lengyel és a magyar film) módosulásai.

Az Ünnepi Könyvhét kiadványainak egyik pikantériája volt, hogy ezzel a memoárral egy időben került az olvasók elé *Marx József* nagyszabású életrajzi esszéje, a *Jancsó Miklós két és több élete*. A terjedelmében, szándékaiban, műfajában (és várhatóan fogadtatásában) eltérő két könyv összefonódik. Marx bőven citálja Mészáros textusát, ír róla és munkásságáról. Mészáros – ezúttal is apja mártírnuma felől közelítve – mást emel ki az *Oldás és kötés* című Jancsó-film keletkezéséről, s a maga *gulág*ából hazatért Lengyel József íróval kialakított kapcsolatukról, mint Marx és így tovább. A két mű nem követeli meg, de azért föl-tételezi egymás kölcsönös ismeretét.

A *Kisvilma*-emlékezésben a morál dominál. Az eleve szabályszerűtlen egyéniségű és különleges sorsú művész következetes (és változóan sikeres: itthon és külföldön másként eredményes) küzdelme azért, hogy életeit filmekben (főképp az eleinte szinte lefor-

gathatatlanak vélt *Napló*-filmekben) megörökíthesse. Az elszántság a megragadó: ahogy egy korán árvaságra jutott kisgyermek haza- és felnőttégre vergődik, majd azon a földön szerez diplomát, ahol majdnem az életet is elvették tőle. Ahonnét elindult, ott lesz életének és oeuvre-jének egyik képi forrása is. Szülőházába egykor a halál rontott be – előbb a nyomozók, majd a betegség álorkájában –, s ő a második évezred végén elviszi az unokáit okulni, *házlátni*. „1999. július 31-én, pontosan 11 órakor, Biskek városában..., a Csujkov utcában a Mészáros László-házra fölkerült a(z emlék)tábla.” Frunze városából Biskek lett, Kirgíziából köztársaság, a festő Csujkov és a szobrász Mészáros neve együtt szerepelhet. Úgy tűnik, ehhez milliók által látott filmek ereje is kellett. S leginkább egy hűség, makacs, dinamikus, a saját helyét és küldetését általában józanul mérlegelő művészyéniség ereje.

Mészáros Márta: Kisvilma – Film az élet

Sajtó alá rendezte: Pataki Éva
Magyar Könyvklub, 1650 Ft

–más

Könyvek – filmek – videofilmek Komolyan és könnyedén

Születésnap

■ Torták, gyertyák, lufi, hepi börszdej, meghatottság. Sok vendég, rengeteg ajándék, életkornak megfelelő emlékek felelevenítése.

Ebből semmi sem stimmel, csak ez az utolsó. Meg az, hogy van ünnepelt és van ünneplő is. Ettől kezdve megaláztatás, megtiprás, padlóra kerülés. Csupa keserű, fájdalmas dolog, emlékek, melyeket nem lehet az agynak nevezett izének a memóriájából kitörölni, mert a homlokunk közepéről hiányzik az a fantasztikus kis billentyű, amire a memóriavesztők kedvéért a delete szót vették.

Ilyen tehát nincs. Az ember emlékezik, direkt vagy indirekt. Átszíneződnek dolgok, átértékelődnek. A fontatlan dolgok az előtérbe furakszanak, mások meg elhalványulnak.

Így megy ez ebben a filmben is, amelynek az a legnagyobb kegyetlensége – velünk, a nézőkkel szemben –, hogy nem derül ki, mi az igazság.

A hatvanéves papa összehívja a családot, a nagyfiát, a lányát, a kisfiát és az egész pereputtyot. Egyvalaki marad távol, a nagyfiú ikertestvére, aki megöngyilkolta magát.

És zajlik a születésnap, amelyen nincs léggömb és nincs ajándék, de van emlékek felelevenítése, apaverés és más szokatlan dolog. Felmerülnek gyerekkori sérelmek, erőszakok, és most jön a megtorlás. Az ünnepi sereg eszik, szemérmesen nem figyel oda, vagy a slusszkulcsáért kapkod, hogy megy haza.

Szabadulni meg a múltban elkövetett dolgoktól nem lehet, s arra a filmrendező sem tud tippet, hogy kell ezzel együtt élni. Feldolgozni? Ugyan, ez nem lehetséges. Talán jól kell élni a kezdetektől fogva.

De sikerült ez már valakinek?

Élet, amiről az angyalok álmodnak

■ Ez is francia film. Ez sem habos-babos történet. Pedig lehetne, ha mondjuk egy amerikai szuperprodukciónak lenne. De ma már az sem.

Van egy lány, aki csavarog. Nem drogozik, nem lop, ha tud, dolgozik is ezt-azt, ki is használja a rendszer rendesen. Minimálbérért dolgoztatja, teljesíthetetlen normarendszerben. Majd, ha csatlakozunk, tanulhatnak ezek még többet tőlünk, mert nem lesz ám olyan, hogy csak úgy még cigire is futja ebből a pénzből, meg dzsekire.

Tehát ott ez a szegény, de helyes lány, hátán a zsákjával, a hálózásokkal és egy kedves lélekkel. Összeáll egy másik lánnyal, akiről már az első másodpercben kiderül, hogy ő fog összeroppanni, ő fog kiugrani az ablakon, ő nem fogja bírni, annak ellenére, hogy valamivel rendezettebb, perspektivikusabb, jövőképebb az élete.

Mit tesz a dramaturgia, ki is ugrik, meg is hal. Mert az a jövőkép mégse olyan fényes. Vagy csak ő nem látja annak. Mert ugye sínre is kerülhetne ez a nyomorult élet, hiszen ott egy behemót fiú, aki szereti, szemmel láthatóan meg is tudja keresni azt a pénzt, amivel fenn lehet tartani az életet. De hát nem szereti ez a lány ezt a fiút. Ő mást szeret, egy zselézett latint, egy gazdagot, akinek ő egy egzotikus kitérő. Olyan, akibe azért szeretünk bele, mert a kiutat látjuk benne, de akiről már az elején tudjuk, hogy csapda, zsákutca.

Banális történet? Lehetne az, ha nem úgy lenne csomagolva, ahogy van, ha nem lennének a szereplők olyanok, amilyenek. Zseniálisak. Minden az.

Szeretjük ezt a két lányt, aki túléli, azért drukkolunk, hogy menjen csak tovább így az élete, kemény kis darab ő – ennek veszi a társadalom, az élet, a

rendszer, nevezzük hát mi is ennek – az ő élete megoldódik. És a mienk?

Lottózsonglőrök

■ A brit filmgyártás feltörekvőben van. Sőt, már fenn is van, tündököl, hol igazmondással, hogy fanyar tükörkép, hol a humorral.

Ez meg egy ír film. Elolvassuk a videó címét, a tartalmat, esetleg beleesünk a filmbe, és már tudjuk is, mi fele megy ez az egész. A szerencse forgandóságáról, a két kisöreg kalandos lépéseiről. Szerencse van és lélek, kedves kis történet egy eldugott faluról, isteni ír zenével körítve.

Jó ez nekünk, különösen akkor, ha megnéztük a fenti két filmet. Összevetjük, hogy miért nem boldogul ez a két szegény francia lány, hogy boldogulnak a maréknyi falu lakói, a maroknyi gazdasági környezetben tengődők. Rendesen öltözve, étkeztetve.

De ne gondolkozzunk, merüljünk el ebben a bohóságban, aminek sok köze nincs a valósághoz. Dupla jó ez, mert ha az élet megismétli, az jó, ha nem, az se baj. A mi életünk így is, úgy is más, nincs tükör, nincs magunkra döbbenés. Önfeledtség, szórakozás.

Zsonglörködés az élettel.

Mennyibe is kerül manapság egy lottószelvény? És mennyi az e heti csúcseredmény?

Nem kellene lottóznunk?

A második legjobb dolog

■ Tessék arra gondolni, mi is az első. Erről nem szól a film, csak arról a másodikról, amelyben Madonna szerepel és Everett Rupert. Ők a szépek, ők az amerikaiak, akik megoldják az életüket, csinos ruhákat hordanak. Jógáznak, magányosak, majd egymásra találnak. Rádöbbennek, hogy az életet komolyan kell venni, és ezt a legjobb lenne egymással tenni. Így is lesz, mire kiírják – bár manapság nem szokás – a The end-et a filmszalag végére, ez be is következik.

Ha az előbb kérdeztünk, kérdezzünk most is, nem lehetne a filmnek csak ezt az utolsó néhány percét megvásárolni, s végtelenítve vetítgetni életünk videóján.

Úgy szeretem a happy endet...
Bagota /ity Edit

Minden nap könyv!

SUNBOOKS

Augusztus elején elkezdte hálózati működését a Sunbooks Kft. úttörő vállalkozása, az első magyar elektronikus „B2B” könyv-disztribúciós rendszer. A rendszerhez csatlakozó boltok, könyvtárak, iskolák az Interneten rendelhetnek, s 24 órán belül megkapják a megrendelt könyveket. Augusztus 10-ig 204 kiadó csatlakozott a hálózathoz. A könyveket több mint 200 önálló könyvkereskedő – kb. 320 bolttal –, valamint a nagy hálózatok és nemzetközi hipermarketek kb. 150 eladóhelye kínálja a vásárlóknak.

A rendszer minden partner számára úgynevezett „log-in” (belépési) nevet és titkos kódot generált, amelyet augusztus elején kaptak meg a felhasználók. A kiadóknak e kódok birtokában kellett betáplálniuk könyveik kereskedelmi adatait és a vevőknek adott engedményeket. Az adatbevitel a vártnál lassabban ment, és noha a raktárban már könyvcímek ezrei és példányok százazrei várják a megrendeléseket, ezeket a kereskedők addig nem rendelhetik meg, amíg a kiadók nem írtak be minden szükséges adatot a rendszerbe.

Az első napok természetesen sok más gondot, tapasztalatlanságból fakadó problémát is hoztak. Ezek elkerülésére néhány hasznos tanács:

- Takarékosági okokból érdemes az esti órákban bekapcsolódni a rendszerbe. Bár a telefontársaságok helyi tarifát számolnak, de este, vagy hét végén ez a díj is alacsonyabb.
- A Matáv hálózatát használóknak érdemes élni a telefontársaság akciós kínálatával: jelenleg havi 4 000 forintért korlátlan telefon-használati lehetőséghez lehet jutni (a „MINDENKINEK” csomagról bővebb felvilágosítást a 1212 ingyenes számon adnak).
- A hosszabb tanulmányozást igénylő internetes oldalakat ajánlatos elmenteni, az Internet-csatlakozást megszakítani, majd kényelmesen tanulmányozni az elmentett oldalt. A szükséges adatok birtokában a rendelés feladása már gyorsan megy. Ehhez természetesen ismét be kell kapcsolódni a rendszerbe.
- A rendelést követő 24/48 órán belül a kereskedő megkapja a kért árut egy speciális, leplombált postai műanyag dobozban. Nem szükséges az árut tételesen átvenni, csak a műanyag plomba sértetlenségét kell megvizsgálni: ha az ép, akkor a Posta teljes felelősséget vállal a küldemény tartalmáért (a Posta raktárában olyan számítógépes ellenőrző rendszer működik, amely kizárja a tévedést és minden munkafázist naplóban rögzít). Amennyiben a plomba sérült, akkor helyszíni jegyzőkönyvet kell felvenni. A postai műanyag dobozt gondosan meg kell őrizni, és a legközelebbi szállításnál a postásnak vissza kell adni.

További felvilágosítás kérhető vevőszolgálatunktól az 1/452-1777-es telefonszámon, a 06-40/200-252-es „kék számon” – amely az ország minden pontjáról helyi tarifával tárcsázható –, vagy az info@sunbooks.hu e-mail címen.

www.sunbooks.hu

A NYÁR LEGJOBB KALANDJAI!

Világsiker Angliából
LAWRENCE NORFOLK:
A PÁPA RINOCÉROSZA

A történelmi regény a reneszánsz Rómában egy válság felé tartó elszigetelt szerzetesi közösséget mutat be; ahol minden egy rinocérosz elejtésében konkludál...

Világsiker Amerikából
TOM WOLFE:
TALPIG FÉRFI

Atlantai fekete-fehér konfliktus, amit egy internetes pletykalap robbant ki, hogy hírül adja: a népszerű fekete futballista megerősöskolta egy fehér iparmagnás lányát...

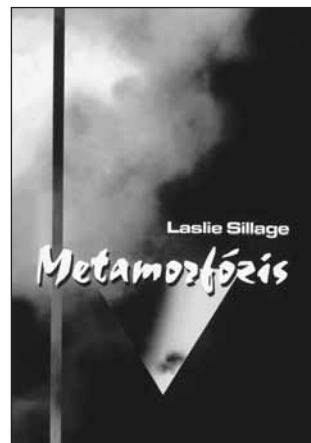
A KÖTETEK ÁRA: 2990 Ft

A klasszikus sci-fi kedvelőinek

Laslie Sillage:
METAMORFÓZIS

Egy fiatal etológus – a nem távoli jövőben – farkasokat figyelve észreveszi, hogy a viselkedésük váratlanul megváltozik. Az okokat kutatva az események neki-lódulnak egy nem minden-napi végkifejlet felé.

750 Ft
Terjeszti a Sunbooks

„Seymour Glass figurája olyan, amilyen én szeretnék lenni”

Petőcz András Salinger regényhősének verseit írja

Petőcz András, a nyolcvanas évek költészeti újbullámának egykori vezéregyénisége – kilenc kötettel, hanglemezzel, filmmel, irodalmi díjakkal a háta mögött – az utóbbi években a szubjektív élményeket feldolgozó verseszéd felé fordult, költészete beérett és elmélyült. Új kötetében Salinger egyik regényfiguráját állítja példaképnek maga és mások elé: „Seymour nem egyszerűen az idősebb testvér, akire fel lehet nézni..., hanem mítikus alak, guru, megvilágosodott személy, aki a valóság lényegét látja, képes a dolgok mögé vagy mélyére tekinteni.”

– A Medúza különböző ciklusainak rendezőelve a „valaki más hangján” való megszólalás, a különböző szerepek eljátszása, a rájátszás. Helyet kap a kötetben Orlando, Seymour Glass, az „ismeretlen perzsa költő”, Berzsenyi, Petőfi, Kosztolányi és más is.

– Régi elképzelésem volt, hogy kötetbe rendezem azokat a kapcsolódásaimat, amelyek valamely szerzőhöz, műhöz kötöttek. Az összeállítás során sokat kellett változtatnom: az úgynevezett variációk túlnyomó többsége – azaz a magyar, illetve világirodalmi klasszikusok felidézése – már más alkalommal, régebbi kötetekben megjelent. Ebben a könyvemben kevés a régi variáció: újabb versek közzétételére törekedtem. A megidézett szerzők listáját kötetem végén olvashatják. Fontosnak érzem jelezni, kik állnak közel hozzám. A klasszikusok mellett a kortársakhoz, vagy az „ismeretlen perzsa költő” személyéhez fűződő Ekbatana városában „játszódo” versek szintén ebbe a sorozatba illeszkednek. Az Orlando-ciklus a legkorábbi ilyen típusú munkáim közül. Woolf regényét alapműnek tartom, hősnének személye pedig mindig is nagyon érdekes volt a számomra. A világirodalom egyik alapszereplőjének tartom.

– A ciklusok közül kettő szorosan vagy kevésbé szorosan egy amerikai utazáshoz, valamint Je-

rome David Salinger egyik regényfigurájához, Seymour Glass-hoz kapcsolódik, akinek még fiktív életrajzát is megírta. Az amerikai élmény adja a kötet magvát?

– Számomra az egész kötetben Seymour Glass figurája a legfontosabb. Régi elképzelésem volt, hogy megírom Salinger hősének a verseit. Salinger regényeiben jól bontakozik ki Seymour jelleme: ő az az abszolút költő, aki az élet minden rezdülését költészetté formálja, aki költészete segítségével mindent képes kifejezni. Mint Salinger regényeiből tudjuk, Seymour 148 verset írt mindösszesen, amelyeket azonban Buddy, a költő testvére még senkinek sem mutatott meg. Salinger mindent leír: tudjuk a versek típusát, mennyiségét, jellegüket, csak éppen maguk a versek hiányoznak. Tehát Salinger útmutatása nyomán szeretném a 148 verset megírni, ebből néhány már meg is született, és a *Medúza* című kötet része. Ahogyan a regényekben az megfogalmazódik, Seymour elsősorban keleti versformákban, haikuban, szedókában írta verseit, nekem tehát nincs más dolgom, minthogy ezekben a versformákban valóban megírtam Salinger hősnének ismeretlen költeményeit. Ezek a versek nagyon sokrétűek: játékosak, egyszerre elvontak és valóságosak. Seymour Glass figurája olyan, amilyen én sze-

retnék lenni. Részben Salinger, részben viszont már az én teremtményem, hiszen a versekben nem csupán a regényhős élete, hanem az én saját történeteim is jelen vannak. Seymour alakja mellett a kilenc tagú Glass család, mint családmódel is érdekes a számomra. Mindezen kívül megérintett még transzcendens világképünk is, amely egyáltalában nem hasonlít az európai vallásos ember világlátására. Seymour sajátos viszonya a tudathoz, illetve a tudatalathoz pedig olyan terület, amelyet újból és újból szükségesnek látok feltérképezni. Sok minden van együtt ebben az alakban: misztikára hajló jelleme szintén izgalmas volt a számomra.

– Mit szólnak vajon az amerikai irodalmi körök mindehhez, hiszen tudjuk, hazájában Salinger ma is hibetetlen népszerűségnek örvend?

– Természetesen egyelőre senki nem tud arról, hogy folytatom, kiegészítem, illetve újraalkotom Seymour Glass figuráját itt, Budapesten, Magyarországon. Nem hiszem, hogy ez annyira fontos lehetne a számukra. Nem tudok erre a kérdésre válaszolni. Persze, ha egyszer ez valamiképpen érdekes lenne Salinger hazájában, az lenne igazán a jó értelemben vett „győzelem”.

– A szerepjátszások sorából ki-lóg a másik amerikai ciklus, melyben ottani élményeit meséli el.

– Ez a ciklus nemcsak abban tér el a többitől, hogy maszk és variáció nélkül, mintegy a „saját” hangomon szólok meg benne, hanem abban is, hogy minden, amit ott leírtam, az utolsó mondatig igaz. A New Yorkban, Chicagóban, San Franciscóban játszódó történetek és a szereplők is valóságosak, „hőseim” élő személyek, hűsvér emberek, nem regényhősök. Ezekből a történet-versekből (35 van belőlük) már összeállt egy önálló kötet is, melyet szeretnék majd külön publikálni *A napsütötte sávbán* címmel.

– Miért *Medúza új kötetének a címe?*

– Amikor befejeztem a kötet összeállítását, kezembe került Radnóti Sándornak az irodal-

mi hamisításról, vagy variációkról szóló könyve. Beleolvasva rátaláltam a medúza metaforájára. A medúza megszívja magát, táplálkozik az őt körülvevő vízből, ahogyan mi magunk táplálkozunk a művészetből. A medúza teste vízből áll, a mi alkotásaink pedig gyakran a már korábban megszületett alkotások újragondolásából. Ezzel a címmel erre utaltam. Vagyis arra, hogy nem csupán a körülöttünk lévő világ, de a világban eddig létrejött művészet is újragondolható, újraértelmezhető.

– A versek mellett mostanában prózával is foglalkozik. Nyári időben nógrádi háza hűvösében írja családja történetét.

– Már hosszabb ideje érdekel saját, személyes családtörténetem. Szerettem felidézni, ami velem, vagy „felmenőimmel” történt. Novellákat írok, amelyekben saját családom bizonyos tagjainak történetét adom vissza nosztalgikus, ugyanakkor ironikus formában. Számomra nagyon fontos, honnan jövök, honnan származom. Ez természetesen kutatómunkát igényel. Roknaim élettörténetét kutatom. Tudom, a családtörténetek írásának mostanában nagy letje és divatja van – talán néyleg ott van a levegőben a téma –, de ez nem befolyásol. Az én történetemet csakis én írhatom meg. A gyerekkorom tele van olyan fura, groteszk eseményekkel, melyeket fontosnak érzek megörökíteni. Ki dicsekedhet például azzal rajtam kívül, hogy a szülei festő barátja, aki óriás méretű május elsejei vásznat akart festeni, közel tíz éven keresztül ugyanazokat a családtagokat festette a képre más és más életkorban? Így láthattam magam viszont egyévesként, háromévesként majd kamasz fiúként ugyanazon képen. A családtörténeteket megjelenítő prózaköteten kívül természetesen verssel is foglalkozom, a próza csupán „kirándulás”. Többek között egy új gyerekkönyvet szeretnék összeállítani még ebben az évben.

Petőcz András: *Medúza*
Noran Kiadó, 2000., 1200 Ft
Szénási Zsófia

A Librotrade Kft. ajánlja

Oxford Advanced Learner's Dictionary (6th Edition)	5472 Ft
Hessky Regina: Német–magyar kézisótár	4800 Ft
Csonka–Máté: Magyar–angol angol–magyar társalgási és utazási szótár	1699 Ft
Csonka–Máté: Magyar–német német–magyar társalgási és utazási szótár	1348 Ft
Csonka–Máté: Magyar–olasz olasz–magyar társalgási és utazási szótár	1288 Ft

A könyvek megrendelhetők, illetve megvásárolhatók:
Librotrade Könyvrészleg, 1173 Budapest, Pesti út 237.
Tel.: 258-14-63; Fax: 257-74-72, E-mail: books@librotrade.hu

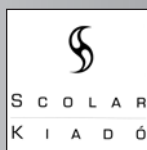
A Scholar Kiadó ajánlata a közeljövőben kezdődő tanévre

Obádovics: Matematika	2480 Ft
Obádovics–Szarka: Felsőbb matematika	2880 Ft
Obádovics: Felsőbb matematikai feladatgyűjtemény	2480 Ft
Gerőcs: A Fibonacci-sorozat általánosítása	950 Ft
Sas: Beszélgetések a fizikáról	880 Ft
Fazekas: Biológiai feladatbank. 10 000 feladat középiskolások részére	2480 Ft
Fazekas: Problémafeladatok biológiából	1495 Ft
Szászné–Szerényi: Repeta – Biológia	1090 Ft
Szászné–Szerényi: Repeta – Biológia 2.	1090 Ft
A. J. P. Taylor: Harc a hatalomért. Európa 1848–1918	3584 Ft
A. J. P. Taylor: Európa tündöklése és bukása	1750 Ft
A. J. P. Taylor: Bismarck. A férfi és az államférfi	1750 Ft
A. J. P. Taylor előszavával	
Marx–Engels: Kommunista kiáltvány	1233 Ft
A. J. P. Taylor: A háború urai	1495 Ft
Bárándy Gergely: Velence fénykora	2990 Ft

A könyvek megrendelhetők és megvásárolhatók a kiadónál,
továbbá kaphatók a könyvesboltokban.

Scholar Kiadó

1114 Budapest, Bartók Béla út 7.
Telefon: 386-2946, fax: 466-7648
e-mail: scholar@scholar.hu

A BM DUNA PALOTA ÉS KIADÓ

ÁLDOZATVÉDELEM címmel 1999-ben indította útjára új sorozatát

Eddig megjelent kötetei:

- Szakkönyv a bűncselekmények áldozataival foglalkozók számára
- Dr. Sárkány István: Az időskor viktimológiája
- Zvekcic, Ugljesa – Kertész Imre: Bűncselekmények áldozatai a rendszerváltás országaiban
- Dr. Cseres Judit: Eltérőzött újszülöttek (2000. június végén jelent meg a Belügyminisztérium és a COLPI támogatásával)
- Kertész Imre: Befejezhetetlen háború című könyve (a címzetes egyetemi tanár – aki jelenleg a Legfőbb Ügyészség főmunkatársa – e munkájában a bűnüldözés természetrajzával és annak kontrolljával, az igazságszolgáltatással foglalkozik)

Kiadványaink megrendelhetők:

1903 Budapest, Pf. 314., VIII. Horánszky u. 6.
Tel.: 318-0508, 441-1000/14-938, fax: 266-1740

BM DUNA PALOTA ÉS KIADÓ

A Kairosz Kiadó ajánlata

Molnár Tamás

A pogányság kísértése

A/5, 210 oldal, kartonált 1750 Ft
Molnár Tamás nemzetközi hírű filozófus a Yale Egyetem nyugalmazott tanára, idén Széchenyi-díjjal tüntették ki.

Sebők Éva

Félsötét

Fr/5, 120 oldal kb. 1000 Ft
A szerző már több verseskötetet és gyermekkönyvet jelentetett meg. Munkáit egyidejűleg jellemzi egyfajta fanyar, groteszk íz és a megkapó közvetlenség. Kierlelt, egyéni hangulatú költészetével újra megajándékozta olvasóit.

Takács Gyula

Jelenések könyve

B/5, 521 oldal, kartonált 2800 Ft
Takács Gyula könyve több katolikus egyetemen tananyagként szerepel. Nagy felkészültséggel, a külföldi szakirodalom ismeretével megírt könyve, a történelmi háttér

pontos megvilágításával vezeti be olvasóját az Újszövetség legnehezebben értelmezhető, de jövőnk szempontjából talán legfontosabb fejezetébe. A függeléként közölt bibliai szöveg a könyv rendszere szerint strukturált változatban segíti a használhatóságot.

Tóth Gy. László

„Politikailag korrekt”

Balliberális eszmefuttatások határok nélkül

Fr/5, 186 oldal, kartonált 1400 Ft

Tőkéczi László

Tisza István eszmei, politikai arca

Fr/5, 240 oldal, kartonált 1700 Ft
Tisza István személyét sokan még mindig a háborús fanatizmussal azonosítják, pedig már elég sokan tudják, hogy ő végig ellenezte a háborút. Aligha volt nála végiggondoltabban klasszikus liberális politikus.

Könyveink minden nagyobb könyvesboltban és a kiadónál kaphatók.
Címünk: 1134 Budapest, Apály u. 2/B. Tel./fax: 359-9825

Bajor Nagy Ernővel

beszélget

Nádor Tamás

Hírlapíró, a régies lejtésű szó eredeti értelmében. Hírt, vagyis közfigyelemre érdemes tényeket jegyez. Ma már nemigen kommentál, hisz tudja: a dolgok többnyire önmagukért beszélnek. S tanult, tapasztalt, megtudott annyit immár, hogy – doyen létére is – tartással nevezheti magát tudatlannak. Meghallgató fajta különben, van benne annyi alázat, hogy biggye: a világkormányzó Ismeretlen mindannyiunkba oltott valami egyedülvalót. Vagyishát van itt egy ember, e mind agresszívabbá dühödő világban az utolsó szelídek közül való. Valaki, akivel még beszélgetni lehet, akivel – bárbonnan érkezzünk is – kezét fogni jó.

– Egykoron – ki dicsérőleg, ki megrovólag – gyakran paposnak nevezték az Ön beszédmódját. Mennyiben egyezett–egyeztek a stílus a szemléletével, gondolkodásmódjával?

– Ifjúkorom nagy ajándéka volt, s később is, ötven éven át, hogy szoros barátságban lehettem egy római katolikus pappal. Talán azért, mert a szegénységből jöttem – ezt talán ma már nem veszik hivalkodásnak –, és ő a szegények papja volt. Tisztelettel néztem föl rá, így bizonyára a mentalitásából akaratlanul is sok mindent átvettem. Olyan ember volt, hogy Budapest legnyomorúságosabb kerületében, hat évvel a halála után emlékezetére szobrot állítottak fel a hívek. Jómagam római katolikus hitben nevelkedtem, de nem vagyok vakbuzgó templomjáró. Ám azalatt idején is tisztában voltam, hogy a világmindenséget nem a szovjet párt tervhivatala komponálta, hanem az egészen másképp, tudatom számára felfoghatatlanul keletkezett. Így hát alázattal elfogadom, amit ez az Ismeretlen rám rótt.

– Köztudomású: az interjúalanyaikat lerohanó, túlbeszélő zsurnaliszták korában Ön – Fortunátus doktor neve mögé rejtőzve, Lelki levelesláda szerkesztőjeként, de riporterként is – csöndes meg-

hallgató volt s maradt. Mindmáig hiszi, hogy a hírlapíró nem gyakorolhatja hitelesen a mesteriségét, ha nincs benne beleérző-készség, mások iránti figyelem?

– Idejekorán rájöttem, hogy mennyire tudatlan vagyok. Így, ha a közvetlen szomszédomat, egy távoli országbeli ismeretlent, a barátomat, az ellenfeletemet, egy tizenötödik századi író vagy egy huszonegyedik századi meghallgatók, rémülten és gyönyörűséggel konstatalem, hogy mindegyikükben találok olyan alaptulajdonságot vagy jellemzőjegyet, amely különb az enyéimnél, amelyből gazdagodhatok, okulhatok. Most, hogy az alkonyatba értem, olvasmányaim megválasztásában is az a felismerés vezet, hogy a kitalált történetekkel nem sokra megyek. Nem ezek érdekelnek hát, hanem az vonz, ami a legegyszerűbb és a legfelségesebb emberhez elvezet. Végh György visszaemlékezéseit olvasom például – akit annak idején azért találtam különösnek, mert nyáridőben is télikabátban járt –, most már azt is tudom, egy látszólag az emberiségért lángoló korban ő miért vacogott. Olvasom Lengyel József följegyzéseit, aki – noha kommunistának vallotta magát – akár az anyaszentegyház szentje is lehet-

ne. És kezem ügyében vannak Lev Tolsztoj följegyzései, amelyekben nem a géniusz képzelete szárnyal, hanem megrendítően az élet jelenségeire reagál.

– Aki ismeri az Ön munkásságát, számon tartja irodalmi riportjait is – mondjuk egy népbüférlől, vagy egy érettségi találkozóról. Ezek azonban csak annyiban literátus írások, hogy rendes, szép mondatokból épülnek. Lila kód nélkül, tény ténny mellé illesztve...

– Egyik gyöngeségem, hogy nem tudok kitalálni semmit. S úgy hatnak rám a tények, hogy számomra esztétikai értékük van az írásban. Többet jelentenek nekem, mint a mégoly fennkölt vagy újszerű megfogalmazás.

– Megdöbentő, felvillanyozó, drasztikus és kaméleoni változások közepette élünk. Ön azonban e hiszterizált, gyakran gyűlölködő időszakban is rendíthetetlen: az embereket esendőségükben látja. És harag nélkül a szemükbe néz...

– Tudjuk: a világ változik. Magam is sokat változtam. Húszévesen például a „mindentudás” energiájával indultam. Azzal, hogy meglátják: itt ez a fickó, aki majd ezt meg ezt teszi Magyarorszáért. Aztán gyorsan megjelentek előttem hatalmas kérdőjelek. S ma már nem tudom, akár egyetlen emberért tettem-e, tehettem-e bármit. Így abban a befejező életszakaszban, amelyben járok, szinte csak abban vagyok bizonyos, hogy szinte semmit sem tudok. Legföljebb az tőlt el örömmel: úgy élhettem itt ebben a világban, hogy bárkit megkérdezhettem, herceget, akinek tucatnyi palotája van és koldust, aki a híd alatt hál. Ugyanakkor ijedelemmel tapasztaltam, hogy lett légyen beszélgetőtársam agysebész, vagy utcaseprő, festőművész, vagy egész életét tengeren töltő hajós, precízen sosem tudtam, hogy voltaképp mit is művel. Úgyhogy minden buzgalmam summája: csipetnyit ismertem meg abból a világból, amelyben lennem adatott. S bár ötvenkét éve

élek a tollam után, nem tudok emlékezni olyan mondatokra, amelyben utólag ne találtam volna valami kivetnivalót.

– Szelíd emberként élt és él ebben a mind erőszakosabbá durvuló világban. Hiszi, hogy van még esélyük a szelídeknek?

– Ha szelíd voltam, vagy indulataimat visszafogtam, sosem azért tettem, hogy bármi-re több esélyem maradjon. Inkább azért, mert meggyőződéseim: nem emberi indulatok formálják a világ arculatát. Sem a kevély zsarnokok, sem a jámbor prédikátorok nem tudtak alapvető változásokat elérni. Valójában annak az Ismeretlennek akarata érvényesül, akiről oly homályosan beszéltem diskurzusunk elején.

– S ha most, akár Kőlcsey, parainesist készítené ambíciókkal, világmegváltó tervekkel teli mai ifjaknak, mit mondana nekik? Vagy csak megfogná a kezüket és együtt hallgatnának?

– Úgy éltem, ahogy éltem, és úgy dolgoztam, ahogy dolgoztam. És sikerült annyi sebet szerezni önmagamnak, s akarva-akaratlanul bizonyára másokat is megsebeztem, hogy nem mernék tanácsokat adni. Nem vagyok boldogtalan, de – abban az értelemben, amelyet a költők követelnek az emberiség számára – boldog sem vagyok. És nem tudom, mi a boldogság titka. Jártam Amerikában, és jártam Szibériában, s csupán a közhelyek közhelyéig jutottam: a pénz nem boldogít. Ám az is biztos: a pénzhiány boldogtalanít. A minap olyan zarándokkal beszélgettem, aki hatalmas utat tett meg Nyugat-Tibetben, úttalan utakon, Kőrösi Csoma Sándor nyomában. Ott ő szinte boldog embereket talált. Nem kívánnak sokat az élettől. A napsugárnak is tudnak örülni.

– És Ön képes-e még a felhőtlen örömmre?

– A gyerekek felhőtlen örömeinek örülök fenntartás nélkül. Mert ők még kedvesek, mozgékonyak. Gyanútlanok. Aztán majd megtanulják.

Frances Mayes: A toszkán nap alatt

(Under the Tuscan Sun – Broadway Books, New York, 1997)

A barátaim körében végzett – nem reprezentatív és hevenyésztett – felmérésem eredménye szerint az emberek két csoportba sorolhatók: egy részük szereti Olaszországot, a többiek még sosem jártak ott. Pártatlanul, hovatartozásomtól függetlenül (vö. az itáliai élményeimet feledve) igyekeztem mérlegelni Frances Mayes könyvét, s arra a meggyőződésre jutottam, hogy ez a műfaját tekintve nehezen besorolható írás mindkét csoport tagjainak tetszene.

A kiadó szerint *A toszkán nap alatt* egyaránt illik az útleírások, a társadalom- és szokásrajzot nyújtó ismeretterjesztő művek valamint a szakácskönyvek csoportjába, engem mégis leginkább a regényekre emlékeztet,

amennyiben egy belső út történetét beszéli el: azt a folyamatot, amelynek során egy San Franciscó-i házaspár második hazára lel Olaszországban.

Eseményekről, hagyományos értelemben vett cselekményről nem tudok beszámolni, egy ház megvásárlásán, renoválásán, néhány kiránduláson és baráti látogatáson kívül alig történik valami a könyv lapjain. A háromszáznegyven oldalas mű „mindössze” arról szól, hogyan sikerül egy amerikai családnak kemény munkával, az épület, a tárgyak és a kert eredeti szépségét megőrizve, az idegen földrészt és az idegen életforma iránti őszinte érdeklődéssel és nyitottsággal otthont teremtenie egy Cortona melletti, régi házban.

Mindent szerettem ebben a könyvben: a más tollából érdektelen apróságok (a takarítás nehézségei, egy hatalmas kővályú hasznosítása, piaci bevásárlás stb.) komótos részletezését, az irodalmi utalásokat (itt olvastam először arról, mennyire elégedetlen volt annak idején D. H. Lawrence az olaszországi viszonyokkal), a leírásokat, az epizódokat. Ez utóbbiak közül egyik kedvensem az a jelenet, amelyben az elbeszélő egy régiségboltban elejt egy antik tükröt, amelynek az értékét azonnal meg akarja téríteni, ám a kereskedő hallani sem akar pénzről, sokkal inkább sajnálkozik amiatt, hogy az eltört tükrös balszerencsét hozhat az írónőnek. De hogy a kép ne tűnjék túlságosan idealizáltnak, azt is elmesélem, hogy a mesés toszkán dombok között is átverhetik az építők a gyanútlan építkezőt: a szerző férje busás árat fizetett egy vállalkozónak a tör-

melék elszállításáért, amelyet azután a bekötőút mentén szét-szórva láttak viszont másnap reggel. A hentes pultja, a főzés fortélyai, a lassú banki ügyintézés miatti bosszankodás, a pohárban megcsillanó bor éppen olyan fontosságot kap, mint a történelmi, művészettörténeti kitekintés: a könyv titka – részben – abban rejlik, hogy az írónő az olvasó gondolatait és öt érdekszervét egyszerre képes rabul ejteni. „A hely, ahol élsz, te magad vagy”, vallja Frances Mayes, s miközben naplószerűen követi a mindennapok krónikáját, Olaszország egy darabját is élénk varázsolja.

Megjelenését követően a mű több mint két évig folyamatosan szerepelt a legkelendőbb „nem szépirodalmi” könyvek listáján a *The New York Times* irodalmi mellékletében.

Én már tudom, miért.

Deme Mária

Itt mindenki gladiátor. Foglalkozásszerűen gyilkoljuk egymást a magyar Circus Maximus porondján uraink és a *profanum vulgus* örömeire. Ó, nem csak az irodalmi életben. Civilben is. Ez általános törvénye Szép Új Világunknak.

Például óbudai piac. Salátát keresünk a feleségemmel, késő van, zárás előtt, alig találunk már néhányat. Itt van még ket-tő, mondom, meg nézd csak: ott is van egy szép, tömött fej...

Fogd be a szád! – sziszeg rám az asszony. Nem értem, miért fogjam be a szám? És richtig...! A következő pillanatban odamegy a pofa, egy olyan zömök, széles, korombeli... nem valami csöves vagy lumpen, nem, konszolidált óbudai sváb polgárnak látszik; sort, vastag fehér térdzokni, Adidas edzőcipő, rövidre nyírt ősz túskehaj, és odavágódik ahhoz a salátához, amire én hívtam föl a feleségem figyelmét, és már el is sülyesztette a szatyrába. Csak azután fizet. Nem hiszek a szememnek. Pedig igaz.

De nem akarom! Én nem akarok így élni, én nem hiszem el, hogy így kell élni, nem hiszem el, hogy csak így lehet élni!

Pedig csak így lehet. Néhány nap alatt tizenöt olyan apróság történik, amiből kiderül, hogy a feleségemnek igaza van. Megtudom, véletlenül, hogy volt egy pályázat; én lekéstem róla, nekem senki nem szólt. De mások részt vettek a pályázaton, ők nem csúsztak ki a határidőből,

nal, beszélj vele te is. Miért ő?! Én!!! Van egy lehetőség, pénz lehet keresni, ösztöndíjat szerezni, külföldre utazni, lefordíthatnak, kiadhatják a könyved, el ne mondd! Más már gyorsabb volt nálad, már el is happolták előled. Meg ne próbálj segíteni, a saját lehetőségeidet

nek kérj segítséget, neked már soha többé nem segít, fölélted a kapcsolati tőkédet.

Soha sehol se említs más magadon kívül! Te ne mondd, hogy ő jó író, monda ő valaha, hogy te jó író vagy?

Jé, tényleg, nem monda. Legutóbb is Z-ről beszélt egy nagy fényképes interjúban (kockázat nélkül – Z. már meghalt), pedig én hányszor és hány helyen emlegettem már őt mint példát, hogy lám, milyen jó író, és nem ismerik el tehetsége szerint. Hülye vagyok én? Miért, engem elismernek? Velem mikor csináltak olyan nagy, fényképes interjút?!

Csak magadról beszélj, rajtad kívül nem létezik más! Igenis, értettem! Csak magamról fogok beszélni, én vagyok a egyetlen, a legjobb, mindenképp jobb vagyok, nagyobb vagyok, tehetségesebb vagyok, szebb vagyok, fiatalabb vagyok, jobb kan vagyok, népszerűbb vagyok! (Ha még nem, akkor majd leszek; már megtaláltam a módszert, a piárt ...!) Én mindenkit K.O.-val küldök a padlóra, én vagyok Muhammed Ali! Én és én és megint CSAK ÉN!!!

Jaj, hogy utálok ezt a világot!

Kertész Ákos
Gladiátor, ne barátkozz
gladiátorral!

ők idejében tudomást szereztek róla. Kicsodák? Nem mondhatom el: ez is a létezés alaptörvényeihez tartozik. Egy banda. Egy klikk. Egy irodalmi érdekszövetség. Ők mind tudtak róla, más senki. Érdekes, nem?

Nincs olyan, hogy nézd, az is szép, már el is vitték. Sorban állunk húsért. Te, olyan szép az a pulykamell, ott jobbra a szélről a harmadik. Az előttünk álló már viszi is. A szélről a harmadik: pont az kell neki.

Nincs olyan, hogy hallok egy pályázatról. Hogy X beszélt Y-

rontod, és még jól körbe is röhögnék. Se ötletet, se gondolatot, se munkamódszert, se kapcsolatot... senkinek semmit ne adj, ne ajánlj, regénytervedről egy szót sem, ellopják! – a felebaráti szeretet törvénye érvénytelen!

Valaha voltak mesterek, voltak tanítványok. A mester elárult egy-egy titkot, módszert, fogást... a tanítvány hálája, tisztelete, szeretete volt a fizetség... mikor? Az Özönvíz előtt... Ha van egy jóakaród, egy hatalmaság, aki segíthet, nehogy más-

Kinek miről beszélnek az évek (éveink)?

■ Hiába vagyok egy év (1966) erejéig magam is szerzője a *Beszélő évek 1957–1968* című esszé- és dokumentumgyűjteménynek, azért a többi évről szóló szövegeket csak úgy olvasom, mint bárki más: indulatokkal, a szembesítés vágyával, hogy egyezik-e és mennyire a saját emlékeimmel, amit egy bizonyos évről másvalaki ír, kíváncsian és hálásan minden, eddig nem tudott információért. Ezért is merem vállalni, hogy – épp oly szubjektíven, ahogy a szerzők látták az éveket – beszámolok róla, hogyan látom a kötetet, mint egészet. Mert rögtön az első benyomás erre vonatkozik: merőben más minőség a tizenkét év története így, együtt, egyszerre, egymás mellett, mint volt a *Beszélő* című folyóiratban, ahol egy-egy év története közben mindig elteltek egy hónap s a közben zajló események néha elfeledteték, miképp és hol maradt abba legutóbb a sztori. Úgy beszélnek a sorozatról, tudom, mintha folytatásos regényről lenne szó – és megvallom, bizonyos értelemben tényleg így áll a dolog. Gondolom, az az 1966-os év, amiről én írtam, nagyon különbözik bárki más 1966-jától, mint ahogy én is csak kapkodtam a fejem, mennyire mást és másképp láttam és éltem át a többi évben, mint akinek az emlékeit (vagy néhány esetben, a szerző életkorából adódóan: saját élmények híján távolságtartó tényközléseit) olvasom. És erre a körülményre is jobb rögtön kitérni: komoly történész, publicista is akad azok között, akik olyan évről írnak, amely számukra már csak és kizárólag történelem, éppúgy, mint ahogy a Haynau vagy a Bach-korszakról sem tudnák saját emlékeiket közreadni. Alapjában véve az ő „évtörténeteik” jobbak, mert megbízhatóbbak – de így utólag némi kétségem támadt: nem lett volna-e jobb, ha homogén szerkesztési elv, vagy-

is a kötet egészében az effajta objektivitás érvényesül, és mellette, egy másik gyűjteményben sorakoznak ugyanezekről az esztendőkről a szemtanúk, kortársak, szenvedő alanyok történetei? Persze, könnyű most, kezemben az elkészült és monumentális könyvvel, ilyesmin töprengeni. Hogy a kötet épp olyan lett, amilyen, azt az élet (no meg a lehetőségek) menet közben alakították ki. Révész Sándor, a gyűjtemény spiritus rectora így is elképesztően sokat dolgozott annak érdekében, hogy a folyóiratbeli közlésekhez képest is tömördeken újodonságot kapjunk. Igaztalan volna nem észrevenni, hogy hasznos korrekciók történtek bizonyos átfedések eltüntetése végett, bővült a dokumentáció és értékes új háttér-szövegek erősítik az évekről szóló esszéket. Mindezek után végre illenék arról is szót ejtenem, hogy – túl az eddigi, főleg módszertani kérdéseken – mitől lesz, legalábbis szerintem, nélkülözhetetlen forrása a Kádár-korszak néven ismert periódus első tizenkét évének a *Beszélő évek*. A számtalan említhető példa közül hadd emeljem ki azt, ahogyan *Litván György* (az 1957-es év kapcsán) distinkciókat tesz Révai József és Kádár János felfogása, illetve módszerei között. Apró mivoltában is jelentős és fontos észrevétel, amiből igen sok más is következik, *Hegedűs B. Andrásé* (1958), aki úgy éri tetten az álságot, hogy felfigyel az állítólag merőben új szellemű pártlap évfolyamszámolásának suba alatti megváltoztatására: előbb azt hangsúlyozza a Népszabadság, hogy vele valami más kezdődött, aztán egyszerűen kezd a fölvállalni jogfolytonosságát a Szabad Néppel. Revelációként hatott rám *Eörsi István* írása is: amit „a saját emlékezet megszégyenítése” dolgában mond és tesz is, ahogyan rögtön neki is lát „leleplezni” saját, akaratlan önkorrekcióit s felfedi ennek lé-

lektani hátterét, azzal tulajdonképpen mintát is szabott a később következő szerzők elé – és persze nem csak ennek a kötetnek a szerzői elé. Mutogatni viszont csakis magamra merek – azt hiszem, nem igazán követtem őt a magammal szembeni szigor dolgában. A kötet összeállítója viszont gyakorlatot csinált ebből, szerencsére: aki a könyvet olvassa, már a folyóiratbeli közlések nyomán kirobant vitákkal is találkozhat, s így tovább bővülnek a kort tükröző nézőpontok. Vannak esetek, amikor (például a *Rozsdatemető* művészi értékének teljes tagadásában, a sikerét illető tökéletes értetlenség hangoztatásában) a mából visszafelé érvényesített előítéletet sejtek. Hogy a regény mégsem volt annyira semmi, szenzációs dokumentumok is igazolni látszanak: nemcsak a regényt illető feljelentés, de Marosánnak az az elképesztő terve is, hogy ő „ellen-Rozsdatemető” akar írni... Némelykor kifejezetten azt érzem, hogy a háttéranyagok szerzői, bármilyen okosak és tájékozottak, életkorukból fakadóan nem tudnak, nem is tudhatnak bizonyos apró, de néha perdöntő körülményekről. Adott esetben arról, hogy Fejes Endrének bűnéül rótták fel egy Pascal-mottót, s az egy éven át tartó támadásoknak is részük volt az elsőpró sikerben. Vagy Sánta Ferenc *Hús órájának* briliáns elemzéséből számomra hiányzik az a momentum, hogy előbb *Hús óras* riport volt a „mű” címe, no meg annak a groteszk története is (ezt speciál magam már megírtam), hogy miként fújta fel a kultúrpolitika művi sikerére a könyvet. Ahogy örültem Litván György esszéjében, hogy a folyóiratközlés sajtóhibái immár ki vannak javítva, éppúgy elképedtem a Jancsó Miklós-esszén, s azt kérdeztem, ha ő maga nem, hát más vajon miért nem vette észre, hogy nem „Karak Luca”, hanem Karall Luca volt a munkatársa, aki ráadásul később már nem is változtat: a végén „Karak Laci” lesz belőle. Szórszálhasogatás? Talán. De ha egyszer olyan szenzációs olvasmányok is akadnak itt, mint

a Bodor-Bányai vita a Ceausescu-féle Romániáról, vagy *Domány Andrásnak* a „fajvédő” lengyel pártvezetésről szóló cikke, lehangoló, hogy ezek szomszédságában ilyen hibák tevékenykedhetnek. Bravúrnak értékeltem az 1965-ös katonai díszszemle forgatókönyvének közlését – mindenestől benne van egy kor. A *Danyiel*-regényből közölt remek részlet (Kiss Ilona fordításában) meg azt kérdezteti velem: hogyan lehetséges, hogy ezek az akkor üldözött, s ugyanakkor íróilag is értékes könyvek máig sem hozzáférhetőek magyarok? Döbbenetes dokumentum ma már Rényi Péternek Antonioni Nagytításáról írt „kritikája”, annál is inkább, mert Rényire lehet sok rosszat mondani, de sem ostobának, sem műveletlennek nem nevezhető, a cikk mégis a korlátoltság monumentuma. Az viszont meglehetősen megdöbbentett, hogy az egykor volt Sztálin-díjas Nagy Sándor történetét amúgy bravúrosan kinyomozó Mink András mennyire süket tudott lenni olyan apró árnyalatra, hogy a leirtott hírt közlő MTI-szöveg szerint „Nagy Sándor nagybaracska lakost” vették őrizetbe: no persze, hiszen Kádár több íróért nem akart. De nagybaracska lakosokkal miért is ne lehetne akármit csinálni? Nem szóltam még a képanyagról, holott ez itt nem udvariassági gesztus: egy-egy év jellegzetes használati tárgyai, jelenetei, divatfotói nélkül a szöveg sem tudna az lenni, ami. Mint ahogy *Révész Sándor* utószava is telitalálat a maga nemében: azt hiszem, a „gyarapodásra alkalmazott legitimáció” olyan terminus technikus a hatvanas éveknél, amelyet a korrall foglalkozó történészek sem tudnak majd megkerülni.

Beszélő évek – A Kádár-korszak története. I. rész 1957–1968
A *Beszélő* folyóirat kiadása, Bp. 2000., 635 old., 3200 Ft

Nádra Valéria

– Ha nem Ön volna Koltai Tamás, olvasná-e Koltai Tamás munkáit?

– Erre a kérdésre kétféle válasz adható: egy önironikus és egy álszerény. (A kettőt összevonva is meg lehet oldani.) A *tertium datur* az őszinte válasz, ami így hangzik: ha színházrajongó volnék, és a véleményem egy előadásról túllépne azon, hogy „ez jó nagy szar volt”, vagy „a Töröcsik azért tetszett”, vagy „anyukám, a Madáchban mindig ilyen klassz zenés hülyeségeket adnak”, ráadásul szeretném a nézeteimet ütköztetni másokéval, függetlenül attól, hogy osztom-e azokat vagy sem, s még arra is adnék, hogy ezt az összehasonlító műveletet rendszeresen megtehessem, esetleg hetenként ugyanabban a lapban –, nos, akkor igen.

– *Szeret, nem szeret című idei kötete tulajdonképpen folytatás: 1997 óta évenként megjelennek kritikáiból, színházi vitairataiból készült válogatások. Ez a szerencsés (és manapság ritka) folyamatosság az olvasó számára is előny, hiszen az Ön segítségével folyamatokat követhet végig, összefüggéseket fedezhet fel stb. De vajon kikből kerül ki mostanában egy ilyen könyv (amelyről bátran mondhatom, hogy olvasmányként is élvezetes) olvasótáborra?*

– Nyilván azokból a színházrajongókból, akikről az előbb beszéltem. Hogy ez a tábor mekkora és főleg milyen „erős”, arról még hozzávetőlegesen sincs fogalmam. (Tudjuk, egykor a béketáborról is azt hittük, hogy legyőzhetetlen, aztán mi lett vele.) Ma nagy divat a számokkal manipulálni, például ötmillió nézőt emlegetni, de hogy ez valójában mennyi, ötszázezer vagy egymillió – vagyis a „kikozmetikázott” évi ötmillió jegy „mögött” hány tényleges színházlátogató van –, azt senki sem tudja. Az biztos, hogy a kötet kevesebb olvasóhoz jut el, mint a hitelap-kritika, hiszen már a megjelenéséről értesülni is kell bizonyos fuffang. Megítélésem szerint

Írófaggató

„– Egy árva sorát sem olvastam! – kiáltott fel idegesen a látogató.
– Akkor honnét tudja, hogy nem tetszik, amit írtam?
– Ugyan, hát nem elég az, amit a többiekől olvastam? – legyintett a jövevény.
– Egyébként, tudja mit? Elhiszem becsületszavára. Mondja meg maga: jók a versei?”

(Bulgakov: *A Mester és Margarita*)

m e g k é r d e z t e

könyveim olvasói részint megveszekedett színházi emberek, részint megveszekedett színházörültek. Ha pár százan vannak, ezt már jó számnak tartom. (Mindig is elitista voltam.)

– *A színikritikusban az irodalmárok színházi embert látnak, aki az életét nézőtereken tölti, a színháziak pedig, mivel a véleményét írásban adja s névvel vállalja, sőt, mint Ön, idén már a tizenhetedik könyvét jelenteti meg, irodalmárt. Elvégre tizenhét könyv írói életműnek sem akármilyen. Hogyan éli meg ezt a helyzetet (ha ugyan van ilyen feszültség), melyik hívátás az, amelyikhez inkább tartozik?*

– A kritikus egyfajta író, írta egyszer Gábor Miklós, és én úgy gondolom, hogy ezzel nem tett mást, mint minőségigényt jelentett be. Ha valaki jó kritikus, akkor megfelel az „íróság” fogalmának, ugyanis alaposan, unalmasan, rossz stílusban megírt kritika nem kritika, hanem valami más, színházrendészeti jelentés vagy akármilyen. Természetesen nem lehet mindenki Kosztolányi (és ezzel megjelöltem kritikusi eszményemet), de legalább törekedjék stílusra bravúrra. Hogy az ilyesfajta teljesítményt, ha egyáltalán kimutatható, ki hova sorolja be, az írósgba vagy a kritikusságba, az őszintén szólva nem érdekel.

– *2000-ben éppen tíz éve „főszerkeszti” a Színház című folyóiratot. Mint a többi igényes, szakmai orgánus, ezt is időről időre megszűnés réme kerülgeti. Most hogy áll a lap: két lábon vagy fél lábon?*

– Nem szeretném elkiabálni, de most épp egyenesbe jöttünk. Voltak nehéz éveink, tavaly például komoly válságot éltünk át, korábban pedig szüneteltünk kellett a dráma mellékellet. A nehézségek megédzettek bennünket, például rászorítottak a rendszeres reklámszerző tevékenységre. A Magyar Színházi Társaság szakmai „alaplapként” ismert el bennünket, képviseli érdekeinket az NKA szakmai kollégiumában. A Társaság vezetői, kevés kivétellel, ebben a tekintetben felnőtt gondolko-

dásról tesznek tanúbizonyságot, ami annál nagyobb szó, mivel velük szemben sem takarékoskodunk a bírálattal.

– *Számos, a magyar kultúra alapértékének tekinthető színházi előadás köszöneti Önnek, hogy felvételen megmarad az utókornak. Egy ideje azonban, ahogy új könyvében nevezi, beállt a „képernyőzárlat”, nincsenek felvételek, nincsenek közvetítések. És az MTV-nek egyáltalán van még Koltai Tamás nevű munkatársa?*

– Még van. És amíg ez nem változik, addig nem adom föl a reményt, hogy valaha készülnek színházi felvételek. Magam is meglepődöm, amikor ismeretlenek, „átlagnézők” hiányolják a közvetítéseket, és nem is kevesen. Az igazi meglepődés azonban az lesz, amikor öt-tíz év múlva, ha újra divatba jön a kultúra, valaki hátradől majd a fotelban, és azt mondja: no, akkor lássuk a közelmúlt jelentős színészeit. És nem lesz mit nézni.

– *A Ki kicsodában olvasom, hogy tanít a Színművészeti Főiskolán. Az jutott eszembe, valóban, milyen jó is volna, ha a leendő kritikusok előbb megtanulnák, megtapasztalnák mindazt, amit a színészek és a rendezők... Ön valami ilyesfajta oktatásban vesz részt? Kritikusokat nevel az utókornak?*

– Valóban volt néhány év, amikor a főiskola drámapedagógia szakán órákat tartottam „kritikai gyakorlat” tárgykorban. Tavaly ez abbamaradt, és nincs nagy kedvem folytatni. Először is csak olyanokat érdemes tanítani, akik kritikusok akarnak lenni, nem pedig „valamik”, majd meglátják, hogy mik. Akkor viszont ennek megfelelően kellene őket fölvenni. Erre nincs nagy esély, mert valamilyen oknál fogva némelyek úgy gondolják, hogy kritikát mindenki tud írni, minek azt külön tanulni. Nemrég az egyik újságíró-iskola meghirdetett egy több hónapos kurzust, meg is hívott a vezetésére, de úgy tudom, nem volt elég jelentkező. Persze, minek is? Mi vonzást találnának egy robotos, rosszul fi-

Koltai Tamást

zető szakmában, amelyet a jelek szerint az alany és az állítmány egyeztetése nélkül is lehet művelni?

– *Évek óta a Henkel-cég támogatja könyveinek kiadását. A Henkel nem speciálisan kulturális termékeket gyárt, mégis igazi mecénásként viselkedik. Tud valamit arról, miért természetes a számukra az, ami más cégek számára, mivel nem hoz profitot, elképzelhetetlen?*

– A válasz egyszerű: vannak még Magyarországon üzletemberek, akik műveltek, kulturáltak, és nem az a legfontosabb számukra, hogy ha támogatják a kultúrát, cégük neve lehetőleg minél többször és minél sekélyesebben népszerű műalkotások fölött díszeljen. Ők valóban a kultúrát támogatják. Közéjük tartozik Fekete István, a Henkel Magyarország Kft. igazgatója.

– *Cikkeiből remélhetőleg jövőre is megjelenik egy kötetnyi, de mikor olvashatunk a Major Tamás-könyvhöz vagy Az ember tragédiája-rendezések történetét feldolgozó munkájához hasonló, átfogóbb, egységes alkotást?*

– Az említett könyveket „boldogult ifjúkoromban” írtam. A nagybetűs Major életében először kényszerült szobafogságra, különben nem lett volna ideje mélyinterjú adni. A *Tragédia*-kötettel Németh Antal iránti nagybecsülésemet akartam leróni: őszintén szólva, azt hittem, hogy valaki, mondjuk, egy fiatal színház-történész ott fogja majd folytatni, ahol én abbahagytam (1968-nál). Azóta nincsenek illúzióim: csak szájalunk az értékeinkről, nagylöttyös nemzeti pátozzsal, de tenni nem sokat teszünk értük. Miért kellene egy színikritikusnak elvégeznie azt, amit a színház-történészek elmulasztanak? A lapszerkesztés, a heti kritikai penzum és az aktuális vitairatok mellett (az utóbbiak kihívásának nem tudok ellenállni) különben se lenne időm nagyobb lélegzetű munkára. Talán majd ha nyugdíjba megyek. De ez, remélem, még arrébb van.

Mi fontos az esszében?

Balázs Attila, műsorvezető: – *Az epika Amadornak Fernando Savater spanyol író esszékötete. A mű magyar kiadása, ha minden igaz, küszöbön áll. A csillogó esszéíró-múltján örvendő spanyol írótt ebből az alkalomból Kövesdy Zsuzsanna kérte mikrofonhoz. Mégpedig a fesztiváli Kongresszusi Központ Bartók termében rendezett találkozó után, ahol egyebek mellett elhangzott egy Ortega-idézet az esszé tudományosságáról.*

Kövesdy Zsuzsanna: – *Savater úr, Ön az imént Ortega y Gassetet idézte, aki szerint az esszé az a tudomány, amely nem igényel bizonyítást, sőt fejtegetése során magyarul oda lyukad ki, hogy az esszé maga a tudatlanság irodalma. Mivel Ön körülbelül negyven esszékötet szerzője, kézenfekvő a kérdés, hogy miként lehet a tudatlanságból negyven kötetet létrehozni.*

F. Savater: – Én valójában kérdéseket teszek fel magamnak. Igazából a kérdések azok, amelyek a tudatlanságból erednek. A kérdéseim sokszor ironikusak, humort rejtenek magukban. A tudatlanság ugyanis nagyon termékeny dolog, kérdéseket vet fel, nem pedig lezár. És a válaszdadás során sem a precíz megfejtés a cél.

K. Zs.: – *Mit hozott magával abból a hatalmas esszéírói hagyományból, amely a spanyol irodalmat jellemzi?*

F. S.: – Nagy adósa vagyok Unamunónak, aki ebben az évszázadban élt, belőle igazán meríthettem. De a múlt századból említhetném Mariano José de Larra, aki a kritikai újságírás kezdetét jelenti Spanyolországban, vagy Amerikából Jorge Luis Borgest. Anélkül, hogy igazából a követőik lennének, erősen hatottak rám.

K. Zs.: – *Ön beszélt az életigenlésről, ami ugye a latinokra, ha egyáltalán ilyesmi létezik, nagyon jellemző. Hogy fér ez össze azzal az alapvetően ironikus hangnemmel, amellyel a világot látatja?*

Így nyilatkozott az imént például a nőkről is.

F. S.: – Én férfiakra és nőkről egyaránt az ironia hangján szólok, engem az intelligens emberek érdekelnek, mindegy, hogy milyen neműek.

K. Zs.: – *Önnek alapelve, hogy az emberek között a hasonlóságot keresi, a különbségek pedig elhanyagolhatók, ez a gondolat mennyire elfogadható a francói hagyományokat is őrző Spanyolországban?*

F. S.: – Fogalmam sincs, mi az általános vélekedés, nem tudom, mi a közfelfogás ezzel kapcsolatban. Csak azt tudom, hogy én mit gondolok, én pedig azt gondolom, hogy nagyon hasonlítunk egymásra.

Az esszé kettős arckép

Balázs Attila, műsorvezető: – *Kakasfej vagy filozófia? Lator László esszékötetét az Európa Kiadó jelentette meg. A könyv alcíme: Mire való a vers?*

Gurubi Ágnes: – Van a kötetben egy ilyen című fejezet, hogy *Kakasfej vagy filozófia?* Rakovszky Zsuzsával kapcsolatban, de mért pont ez lett a címe a kötetnek.

Lator László: – Mert a modern költészet alapkérdése az, hogy mi fontosabb egy versben, a fogalmi anyaga, a gondolati anyaga, a filozófiai anyaga, vagy az, ami ezt az anyagot hordozza. Én azt gondolom, ez az utóbbi a legfontosabb. Ebben a versben, persze ez egy kicsit kihívó cím, Rakovszky Zsuzsával egyrészt kétségtelenül egy filozófiai elképzelését akarja a versbe beletenni, de közben olyan érzékletesen rakja bele a versbe a valóság elemeit, részleteit, a tárgyi világot, hogy énnekem ezzel a verssel, az egész kötetével kapcsolatban megint feltámadt ez a gondolat, hogy igazában a versben az a fontos, ahogy valamit mondunk, az élteti igazában a verset, ahogy a költő megcsinálja. Ha versekről írok, mindig megállok a vers-

elemzésnél ott, ahol a vers úgynevezett tartalmáról kellene beszélnem. Engem az érdekel igazában, hogy egy vers hogy van megcsinálva, vagyis a versnek a technikája. Ha ezeket meg tudjuk valamiképpen magyarázni, ha meg tudjuk írni, hogy miért ilyen ez a sora, miért ilyen a szórendje, akkor a vers lényegéről tudunk meg valamit. Sőt a vers legeslegfontosabb lényegéről tudunk meg valamit.

G. Á.: – *Az elemzések mellett mindig egy-két történet is hozzákapcsolódik a költőkhöz, vagy személyes élmény, egy kicsit a sztorizgatás is jellemző, nem csak szigorúan a műelemzés.*

L. L.: – Nekem az irodalom vagy a költészet tele van személyes érdekű kapcsolatokkal. Ezek a kapcsolatok, ezek a történetek, akár anekdoták, ezek nagyon sokszor valami fontosat mondanak el egy-egy versről, egy-egy vers fészkéről, keletkezési körülményeiről. Itt valami lényegeset tudunk meg a versről. Nem minden költőnél, mert mondjuk éppen Weöres Sándor, akinek ugyan az alkata, a természete, a jelleme nagyon fontos a vers szempontjából, de mondjuk egy olyan költőnél, mint Szabó Lőrinc, még inkább szinte kényszerneurotikusan ragaszkodott a valóság részleteinek a hiteles versbe építéséhez. Nagyon szeretem, hogyha az ember visszafele el tud jutni a vers, mondjuk így, alkotáslélektani problémáihoz, a vers geneziséhez.

G. Á.: – *A saját költészetével, a saját verseivel fogalkozik-e, nem jutott-e eszébe, inkább a saját költeményeit jelentesse meg és nem ezt az esszékötetet?*

L. L.: – Eszembe jutott, és tavaly jelent meg egy kötetem. Keveset írok, és ez nem így van, hogy választanom kell a vers megjelentetése és az esszéim kötetbe gyűjtése közt, mert mind a kettőt szívesen csinálom, mikor éppen melyiknek a kiadására kínálkozik lehetőség. Melyik kiadó keres meg.

G. Á.: – *Érzi, hogy háttérbe szorult a költő önben?*

L. L.: – Nem, az esszéírás nem jelenti ezt. Az egy teljesen más dolog. Nem függ össze a kettő, vagy legalábbis nem függ úgy össze, hogy egyik kiszorítja a másikat. Amit az ember esszében ír meg, azt nem lehet versben megírni, amit versben ír meg, azt nem lehet tanulmányban megírni.

G. Á.: – *Mért volt fontos Önnek, hogy ezek kötetbe kerüljenek?*

L. L.: – Ha folyóiratokban, vagy lapokban jelennek meg a kritikák, az esszék, akkor ezek egyrészt elfelejtődnek egy idő múlva, másrészt nem adják ki azt az összképet, amit én egy ilyen kötettel szeretnék sugallni. Nemcsak egy-egy verskötetről beszéllek, hanem a magam ízléséről, arról beszélek, hogy én hogy képelem el a verset általában vagy a modern verset. Ebből a válogatásból ki kell derülnie, hogy én mit érzek fontosnak, magamhoz közelállónak a 20. század magyar költészetéből, vagy akár a világirodalomból. Vagyis tulajdonképpen az írással is és az írással összefüggésben is a magam ízléséről beszélek. Vagyis ez nem irodalomtörténet, hanem – ha mondhatom így – a magam ízlésének a története.

G. Á.: – *Ezek az elemzések keresztül közelebb juthatunk Önhez, jobban megismerhetjük az ízlésvilágát.*

L. L.: – Ha én bárkiről írok, akkor az egyszersmind a magam arcképe is. Minden ilyen elemzés vagy kritika, ha úgy tetszik, kettős arckép, önarckép is, meg arckép is. Egy olyan felfogást írtam meg ebben a kötetben, amelyik – mondhatom így – a költő vagy az író felfogása, szemben az irodalomtudósok elképzelésével. Vagyis én azt próbálom meg, hogy beviszem az olvasót a zsinórpadlásra, a díszletet mögé. Azt próbálom az olvasóknak megmutatni, amit az irodalomtörténet szükségképpen elhanyagol.

(Elhangzott Kossuth Rádió Irodalmi Újság című műsorában.)

Libri sikerlista

2000. július 14–augusztus 10.

A Libri üzlethálózatban regisztrált vásárlások számítógépes összesítése alapján

1. Rowling, J. K.:
Harry Potter és a titkok kamrája
Animus Kiadó

2. Rowling, J. K.:
Harry Potter és a bölcsek köve
Animus Kiadó

3. **A kommunizmus fekete könyve**
Nagyvilág Kiadó

4. Golden, Arthur:
Egy gésa emlékiratai
Trivium Kiadó

5. Deák Horváth Péter
(szerk.):
Az olimpia hangjai
Magyar Rádió Rt.

6. Esterházy Péter:
Harmonia caelestis
Magvető Könyvkiadó

7. Hornby, Nick:
Pop, csajok, satöbbi
Európa Könyvkiadó

8. Egyiptom
Cartographia Kft.

9. Závada Pál:
Jadviga párnája
Magvető Könyvkiadó

10. Robinson, Patrick:
A lopakodó
Alexandra Kiadó

11. Schäffer Erzsébet:
Pipacsvirágom
Cartafilus Kiadó

12. Jeruzsálem
Cartographia Kft.

13. Mérei Ferenc –
V. Binét Ágnes:
Ablak-Zsiráf
Móra Ferenc Könyvkiadó

14. Janikovszky Éva:
Ájlávjú
Móra Ferenc Könyvkiadó

15. Schrag, Carl:
Jordánia
Cartographia Kft.

16. Davies, William:
Magyar–angol társalgás
Lexika Tankönyvkiadó

17. Dr. Czellar Katalin –
Dr. Somorjai Ferenc:
Magyarország
Panoráma nagy útikönyv
Medicina Könyvkiadó

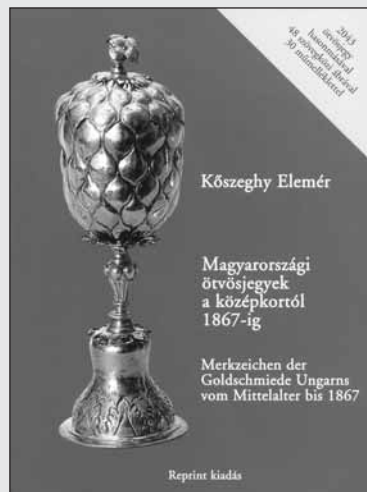
18. Pease, Allan –
Pease Barbara:
Miért nem képesek
többfelé figyelni a férfiak,
és miért nem tudnak eliga-
zodni a térképen a nők?
Fiesta Kiadó

19. Némethné Hock Ildikó:
1000 questions
1000 answers
Lexika Tankönyvkiadó

20. Márai Sándor:
Szindbád hazamegy
Helikon Kiadó

A KISS JÓZSEF KÖNYVKIADÓ AJÁNLATA

Köszeghy Elemér
Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig

Reprint kiadás
ISBN 963 85500 1 5

Ára 5800 Ft
5 példánytól 4930 Ft/példány

Megrendelhető, megvásárolható: Kiss József Könyvkiadó
1114 Budapest, Kanizsai utca 41.
Telefon/fax: 466-0703

A megrendeléseket postán, utánvétellel teljesítjük,
a postaköltséget felszámítjuk.

Tudnivalót az okosoknak!
Paratankönyvek nagy számban.

TYPOTEX

1024 Budapest, Retek u. 33-35.
Tel./fax: 316-3759; www.extra.hu/typotex

PARNASSZUS ANTIKVÁRIUM

1054 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 50. Tel./fax: 311-6049
vásárol régi könyveket, könyvtárakat, műfaji, tartalmi,
időbeli kötöttségtől mentesen, ám válogatva.

„Mindenfélét, de nem mindent”

Előzetes telefonos egyeztetés alapján
díjtalan kiszállítás, szállítás.

Minden könyv egy helyen!
TANKÖNYVCENTRUM
a Kódex Könyvárúházbán

Budapest V., Honvéd u. 5. (A Parlamenttől egy percre.)
Telefon: 331-0126, 331-0127
Az általános és középiskolai tankönyvek közel teljes
választékával várjuk kedves vásárlóinkat.
Minden könyvet egy helyről!

150 év a zenekultúra szolgálatában

■ A Rózsavölgyi és Társa cég – a hazai zenekultúra egyik fellegvára – idén ünnepli fennállásának 150. évfordulóját. *Hutira Albin* boltvezetővel és *Reviczky Bélával*, az Athenaeum 2000 Kiadó igazgatójával ezt a másfél évszázadot tekintettük át, keresve az okokat, mi éltette a vállalkozást a történelem viharai, a gazdasági konjunktúrák és dekonjunktúrák hullámszáka közepette.

Hutira Albin dokumentumgyűjteményének segítségével híven rekonstruálható az az út, amelyen a kezdetektől napjainkig megtettek. A Rózsavölgyi és Társa céget 1850-ben alapították. A két alapító tulajdonos előzetesen utazást tett Európa több fővárosába: Berlinbe, Bécsbe, Prágába, Londonba, hogy tájékozódjanak az ügymenetről, de főleg, hogy felvásárolják a legnagyobb külföldi kottakiadók jelentősebb kiadványait. Ennek birtokában nyitották meg üzletüket az eredeti helyszínén, a mai Petőfi Sándor utcában. Az első két évben nemcsak kottákat, hanem metszeteket, rajzmin-tákat, festőszereket, papír-árut, sőt különböző tisztítószereket is árultak, mígnem a végső profil kialakult.

A kiegyezést követően nagy megtiszteltetés érte a céget, elnyerte a „Császári és királyi mű- és hangjegyekereskedés” címet. Ez időre már megjelentették Erkel Ferenc zongoradarabjait, kiadták neves korabeli magyar zeneszerzők és Liszt Ferenc műveit is. Tevékenységi körük több irányban bővült. Beindították a „Zenei Szemle” – későbbi nevén – a „Művészeti Lapok” című folyóiratot. Saját rendezésű hangversenyek számára kibérelték a Vigadó termeit, ahol többek között Debussy és Bartók zongoraestjét hallhatta a zenerajongó közönség.

1912-ben költözött a bolt a jelenlegi helyére, ahol már külön gramfon-osztályt is nyitottak.

Az I. világháborút követően időlegesen megfogyatkoztak a vásárlók. Ekkor jó üzleti érzékkel inkább a hangversenyszervezésre koncentráltak. A háborús pszichózis elmúltával aztán ismét fellendült az üzletmenet. Akkori mércével mérve rekordpéldányszám fogyott Zerkovitz Béla: „Bözsi ne sírjon...” című slágeréből. Emellett a '20-'30-as években a cég kiadói szerződést kötött Bartók Bélával, Kodály Zoltánnal, Dohnányi Ernővel. A hangversenyszervező tevé-

kenység sem szűnt meg, 1930-ban életre hívták a Budapesti Hangversenyzenekart is.

Arra a kérdésre, hogy mikor volt a zeneműbolt fénykora, nem is olyan egyszerű a válasz. Az első komoly fellendülés a már említett „Császári és királyi mű- és hangjegyekereskedés” cím elnyerése volt. De voltaképp a sikersorozat a többszöri költözés és tulajdonosváltás ellenére sem szakadt meg az 1940-es évek elejéig. A cég fennmaradásának zálogát a vezetők kiváló üzleti érzéke és a zenei közönség iránti elkötelezettsége adta. Ügyeltek arra, hogy a vállalkozás mindig több lábbon álljon, így az esetleges veszteséges üzletágakat is mindig egyensúlyban lehetett tartani.

1945-ben új fejezet kezdődött. A bolt már 1945. május 15-én kinyitotta kapuit. Az államosítást azonban nem kerülhette el. 1951-től a tevékenység jogutóda az Állami Könyvterjesztő Vállalat lett. Ezzel a lépéssel gyakorlatilag összemosták a zenemű- és a könyvkereskedelem funkcióit. Ebben a keretben a zenei specifikum nem tudott kellőképp érvényesülni.

A cég történetének fekete napját 1961-ben jegyezték: Elektromos hiba, valamint a szakszerűtlen tűzoltás következtében porrá égett az üzlet-helyiség. Példátlan értékek: régi relikviák, eredeti kéziratok váltak a lángok martalékává, megsemmisült az áru-készlet jelentős része is.

Az eredeti állapotban való felújítás 8 millió forintba került volna, erre azonban nem

állt kellő forrás rendelkezésre. Újjáépítés után 1964 áprilisában, péntek 13-án nyitották meg a boltot. A hetvenes évek második felében további átalakítások nyomán az önki-szolgáló rendszerre tértek át.

A rendszerváltás után többlépcsős privatizálást követően 1994-ben a Rózsavölgyi a Lira és Lant Rt. keretében a Láng Holding tulajdonába került. 1998-ban alakult az Athenaeum 2000 Kiadó. Az új tulajdonosok 1999-ben levédették a Rózsavölgyi márkanévét és a kiadói műhely Athenaeum-Rózsavölgyi néven indult be. 2000 elején a Lira és Lant Rt. (Rózsavölgyi Zeneműbolt) és a Rózsavölgyi Kiadó kivált a Láng Holdingból.

Reviczky Béla igazgató a kiadó terveiről szólva hangsúlyozta, hogy a figyelem fókusztében a népszerű, kultúrtörténeti vonatkozású anyagok állnak, átfogva a kották, könyvek, hangzóanyagok széles skáláját.

A kórusok számára szánt kétkötetes antológia mellett spirituálék, slágerek (Eisemann, Fényes Szabolcs, Horváth Jenő), musicélek, karácsonyi énekek kerülnek kiadásra. A könyvek kínálatában az ismeretterjesztő kiadványok dominálnak. Megjelenik a „Szórakoztató zene Mozarttól Madonnáig”, valamint a jazz és a klezmer zene története. Előkészületben egy könyv az alapító Rózsavölgyi Márk életéről.

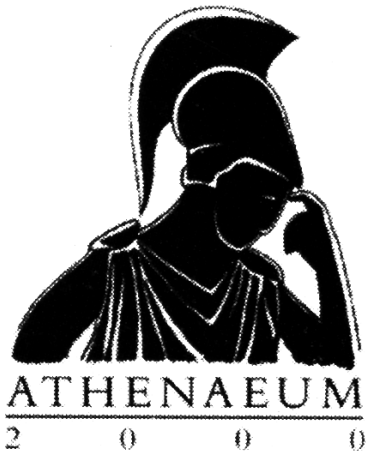
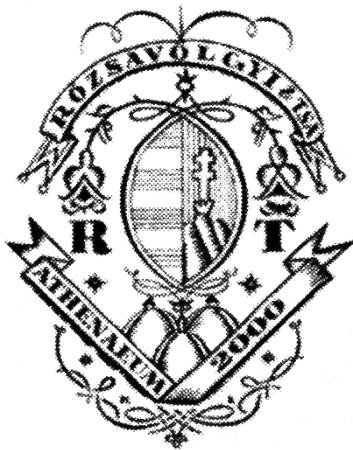
A 150 éves boltban jelenleg közel 150 millió készlet és 160 ezer-féle zenemű várja az érdeklődőket. Ma már számítógépes kottakereső is működik. Itt található a világ egyik leggazdagabb kotta-, zenei könyv- és hangzóanyag-választéka.

Ha a másfél évszázadon átívelő siker titkát kutattuk, utaljunk itt a cég filozófiájára, amely összeköti a múltat a jelennel: „Aki üzletünket látogatásával megtiszteli, annak őszinte tanáccsal tartozunk. A munkatársaink tudása és ismerete nem arra szolgál, hogy a vevőt rábeszélje, hanem arra irányul, hogy vásárlását megkönnyítse.”

(Tausz A.)

Lira és Lant Rt.

A legnagyobb választék A LÍRA ÉS LANT RT. BOLTJAIBAN

Internet: www.lira.hu, E-mail: lira@lira.hu

SZAKKÖNYVÁRUHÁZAK
Infotéka Könyvesbolt
1088 Budapest, Rákóczi út 27/b
Telefon/fax: 338-2739
E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu

Iskolacentrum
1051 Budapest, Október 6. u. 9.
Telefon: 332-5595
Fax: 311-1876

Mediprint Könyvesbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 17.
Telefon: 317-4948, fax: 484-0023
E-mail: mediprint@lira.hu

Műszaki Könyvruház
1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 9.
Hermész Díjas Könyvesbolt
Telefon: 342-0353
Fax: 342-1317
E-mail: muszaki.konyvaruhaz@lira.hu

Technika Könyvesbolt
1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
Telefon/fax: 466-7008

MINDEN AMI ZENE
Kodály Zoltán Zeneműbolt,
Antikvárium és Hangszerbolt
1053 Budapest, Múzeum krt. 21.
Telefon/fax: 317-3347
E-mail: kodaly@lira.hu
Rózsavölgyi és Társa Zeneműbolt
Hermész Díjas zenemű- és könyvesbolt
1052 Budapest, Szervita tér 5.
Telefon: 318-3312,
fax: 318-3500
E-mail: rozsavolgyi@lira.hu

MAGVETŐ HÁLÓZAT
3300 Eger
Bajcsy-Zs. u. 2.
Telefon/fax: 36/312-039
9021 Győr
Arany János u. 3.
Telefon/fax: 96/319-760
2000 Szentendre
Fő tér 5.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon/fax: 26/311-245

3900 Szerencs
Rákóczi út 82.
Telefon: 60/306-791,
fax: 47/362-631

FÓKUSZ KÖNYVÁRUHÁZAK

1072 Budapest, Rákóczi út 14.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon: 268-1103,
fax: 267-9789
E-mail: fokusz.budapest@lira.hu

4026 Debrecen
Hunyadi u. 8-10.
Hermész Díjas Könyvesbolt
Telefon: 52/ 322-237
Fax: 52/416-091
E-mail: fokusz.debrecen@lira.hu

3530 Miskolc
Széchenyi u. 7.
Telefon/fax: 46/348-496
E-mail: fokusz.miskolc@lira.hu

7620 Pécs
Jókai u. 25.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon: 72/312-825,
fax: 72/314-988
E-mail: fokusz.pecs@lira.hu

6720 Szeged
Tisza L. krt. 34.
Hermész Díjas könyvesbolt
Telefon/fax: 62/420-624
E-mail: fokusz.szeged@lira.hu

fokuszonline
könyvruház
www.fokuszonline.hu
e-mail: info@fokuszonline.hu
kék szám: 06-40-FOKUSZ (365879)

Olimpiai almanach Sydney 2000

Tartalom:

- Részletes eredménylisták az összes eddigi, nyári és téli olimpiai játékokról
- A sydneyi olimpián részt vevő magyar sportolók és sportvezetők életrajza
- A sydneyi olimpia részletes programja, a magyar részvétel megjelölésével

720 oldal, ára: 2000 Ft

Tarsoly Kiadó Kft.
Budapest, Kékgolyó u. 2/A.
Telefon: 214-56-40

A Szent István Társulat újdonságai

Fatima üzenete

Világszerte nagy várakozás előzte meg az úgynevezett „fatimai titok” nyilvánosságra hozatalát. A Vatikáni Levéltárban őrzött irat egy 1917-es magánki-nyilatkozatás szövege, melyben jövődőlés olvasható a világ és az egyház jövőjéről. Könyvünk a „titok” szövegét, a kapcsolódó dokumentumokat és a Hittani Kongregáció értelmezését tartalmazza.

64 oldal, fűzve, ára: 480 Ft

A qumráni szövegek magyarul

Több mint ötven éve, hogy beduin pásztorok a Khirbet Qumrán környékén lévő barlangokban rátaláltak az azóta holt-tengeri terekseként ismertté vált kéziratokra. A Kr. e. II. és a Kr. u. I. század között keletkezett szövegek hozzásegítenek, hogy jobban megértsük Jézus korát és a kereszténység kialakulása körüli zsidó gondolkodásmódot. Jelen munka a legbővebb magyar nyelvű fordítás (fordította és magyarázatokkal ellátta: Fröhlich Ida).

592 oldal, kötve, ára: 3800 Ft

Szent István király intelmei és törvényei

Manapság, amikor egyre többet hallhatunk Magyarország Európához csatlakozásáról, nem felejtethetjük, hogy ez a folyamat Szent István királlyal vette kezdetét. Kilenc százados, az idő próbáját kiállt művekhez nem szükséges ajánló sorokat írni, mégis, hadd idézzük fel a nagy francia író és diplomata, Paul Claudel néhány gondolatát első szent királyunkról:

„Az imént kezembe került Szent István király könyve, az ő Intelmei fiához. A nagyszerű gondolatok olvasása közben éreztem, minő nagy nemzet ez a magyar nép, amelynek már kilencszáz évvel ezelőtt, a mai európai emberiség hajnalán ilyen halhatatlan eszű királya volt. Én Szent Istvánt a messihi középkor legnagyobb diplomatájának tartom... S én, a francia diplomata, a hívő katolikus, erőm fogytáig hirdetem, hogy a Dunamedencében csak a szentistváni úton lehet keresni a gyógyulást.”

64 oldal, kötve, ára: 560 Ft

**Könyveink megvásárolhatók és megrendelhetők:
1053 Budapest, Kossuth Lajos u. 1.**

A SZÉPHALOM KÖNYVMŰHELY AJÁNLTATA

Menekült-rapszódia (Lengyelek Magyarországon 1939–1945)

ÚJDONSÁG!

632 o., B/5, cérnafűz., keménytábl. műbőr köt.,
color védőborító, ff. és színes képmelléklettel 3500 Ft
Válogatás a mintegy 65 000 egykori lengyel katonai és polgári menekült emlékirataiból, akik 1939 és 1945 között Magyarországon kaptak menedéket.

Calabro, Corrado: A feladó ismeretlen ÚJDONSÁG! 1100 Ft
(versek olasz és magyar nyelven) 112 o., ragasztott kartonkötésben
A neves olasz költő versei Baranyi Ferenc fordításában olvashatók a kétnyelvű kötetben.

Jókai Anna-életműsorozat

Ne féljete! (regény, 10. változatlan utánnyomás) 1800 Ft
Szegény Sudár Anna (regény, 3. kiadás) 1980 Ft
Három (tudatregény) 1200 Ft

Kiss Benedek – Mezey Katalin – Utassy József: Furcsa világ 980 Ft
(gyermekversek) Rényi Krisztina illusztrációival,

Lakatos Menyhért: Füstös képek (regény, 4. kiadás) 1690 Ft

Mezey Katalin: Kivala Palkó Nemlehet-országban

(meseregény, 2. kiadás)
Új KÉZÍRAT–Széphalom, Berki Viola színes illusztrációival, 1790 Ft

Molnár Vilmos: Az olvasó fizetéséről 880 Ft
(novellák), Széphalom–KRITERION,

Pomogáts Béla: Változatok az avantgárdra (Esszék, tanulmányok) 1200 Ft
(Aranyhal-sorozat)

Tatay Sándor: Meglepetéseim könyve – Lődörgések kora 1690 Ft
(két önéletrajzi regény)

Várkonyi Nándor: Varázstudomány I.–II. 3200 Ft + 3500 Ft
1120 o., keménytáblás, cérnafűzött, vászonkötésben, színes fóliával védőborítóval

SZÉPHALOM KÖNYVMŰHELY
1068 BUDAPEST, VÁROSLIGETI FASOR 38. TEL./FAX: 351-0593

Magyar irodalom

Márai Sándor:
Összegyűjtött versek

*Helikon Könyvkiadó, Bp. 2000.,
406 oldal, 1680 Ft*

Nem volt az mindig úgy, hogy a költő-Márait megbocsátó mossollyal emlegették, mintha csupán a nagy prózáiról mellékesen űzött kedvteléséről volna szó. Márai költőnek indult s nem is akármilyenek. 1918-ban, a Pesti Naplóban Kosztolányi méltatta néhány sorra, de ilyenre: „Egy nagyon felkészült fiatal költő jelentkezik”, akinek (és ez éppen Kosztolányitól nagy szó) „meglepően sok érzéke van a formához”. Idővel persze lett érzéke máshoz is. 1922-ben Szabó Lőrinc szögezte le: „Komoly irodalmi ígérlet és részben máris kész érték”. Ő se osztogatta az ilyesmit számlálatlanul. 1926-ban Komlós Aladár már arról is szót ejt, miféle fontos tartalmakat közvetít ez a (még mindig) ifjú költő: „Önmagában is megtalálta a rothadást és az embertelenséget, ezért az ő vágyódása a fiatalság és a jóság után fájoan átélte...” Mintha az *Egy polgár vallomásai* elejéről írنا mindez. És egy jóval későbbi tanúságtétel: Márai 1945-ben megjelent, s az 1944-es infernót megörökítő verseiről, szerencsére, nem csak Horváth Márton mocskolódása maradt fent. Méiszöly Dezső már akkor, rögtön észrevette: „Ezek azok a lapok, melyeket meg kellett írni valakinek a ma élők közül. S mindezt most már nemcsak azért nem felejtsük el, mert ebben a korban éltünk, hanem azért sem, mert Márai Sándor énekelte meg”. A *Halotti beszéd* aztán, az ötvenes években, a legnagyobb hazafias versek egyike lett: máig megrendíti olvasóját. És mindez csak néhány pontja egy vázlatnak. Hozzá tartozna az értékeléshez (melyre itt nincs hely), hogy Márai egy időben (de előbb) ugyanazt a fajta hosszúverset írta, amelyeket Karinthy. És ugyanazt a tempót, lejtést, rímtechnikát tanulta el a Számadás-szonettek Kosztolányijától, amit József Attila. És szólni kellene a 72 darab nyolc-

sorosról, amelyek közül (legalább) egyet hadd iktassak ide: „Magyarul akarsz szólni magyarokhoz Beszélni világról és értelemről,/ Könyveket írsz akad közöttte sok rossz,/ /Kürtöd nincs és Jericho össze nem dől,/ De hangodra felel néha egy lélek./ Szavad zavaros porfelhőket ver fel/ S amíg kutyáddal sétálsz és öregszel,/ Csivog s vinnyog az irodalmi élet...” Ez az 56-os számot viselő vers az egyik kedvencem, minden sorából egy-egy esszé volna kibontható. De csak egy megfigyelésemre hívnám fel a figyelmet: a „magyarokhoz – sok rossz” rímnek is jó, de nem rímkényszer szülötte. Hanem kivételes önismeret és öniróniáé.

Nyerges András

Irodalomtörténet

Domokos Mátyás:
Írórsors – Németh Lászlóról

*Nap Kiadó, Bp., 2000. 222 old.
1250 Ft*

Milyen a szerelmes? Elvakult. Lelkes. Szenvedélyes. Ha imádotja külső vagy belső hibáira próbálnák figyelmeztetni, abban személyes sértést látna és vérmérséklete szerint kész volna ököltre menni, vagy egy életen át keresni a visszavágás lehetőségét. Fel sem ötlene benne, hogy aki netán kedvese termetére tett megjegyzést, nem a becületébe gázolt, csak egy tényt állapított meg. Ettől szerelem a szerelem: akit isteníték, mindenestől istenítém.

Mi köze mindennek Domokos Mátyás Németh Lászlóval foglalkozó esszégyűjteményéhez? Elárulhatom, sokszor értetlenül, sokszor felfortyanva olvastam mostanáig, amit e tárgyban publikált. Most esett le a tantusz, amikor (saját hibámból, késve) elolvastam, amit az *Irgalomról* írt annak idején: „A magyar irodalom történetének egyik legnagyobb regénye”. Ez már annyira képtelen, hogy lefegyverzően kedves. Ez már nem irodalmi értékelés, hanem olyasmi, mint a szerelmi rajongás. Domokos elvakult, szenvedélyes, hibákról tudni sem akar,

imádata nem ismer mértéket. Az *Irgalom* esete ettől áruklódó – annál is inkább, mivel maga Németh László panaszkolt fel (s ezt éppen Domokostól tudjuk), hogy szépírói munkájában egyebek közt az írás közben érzett unalom hátráltatja. El kéne gondolkodni azon, hogy nem a *Bűn*, nem a *Gyász*, nem az *Iszony* létrehozása közben érzett ilyesmit, nem is lévén akkor okára – de ha Domokos fejébe ez szöveget ütne, nem az volna, aki. És be kell vallanom, noha mélységesen nem értek vele egyet – nemcsak abban, amit erről a regényről ír, de abban sem, hogy Németh László politikai szereplését illetően a koncepciójába nem illő tényeket egyszerűen nem veszi tudomásul, most már, hogy tudom, mindez egy szerelemhez hasonlatos szenvedély terméke, megemelem a kalapom és azt mondom: ebben a blazírt, tudálékoskodó, minden szót ide-oda kacsintgatva kiporciózó, az írók iránt végül is tökéletesen közömbös világban, amelybe csöppentünk, nekem rokonszenvesebb Domokos bajjívói indulata, mint azok mértéktartása, akiknél sokszor nem lehet érteni, mit beszélnek, csak azt, kinél akarnak ilyen módon bevágódni.

Ny.A.

Emlékirat

Marczali Henrik:
Emlékeim

*Múlt és Jövő Kiadó
345 oldal, 1500 Ft*

Egy szikár, egyszavas könyvcím legalább annyira figyelemfelkeltő tud lenni, mint a róla írt recenzió. Elsárgult fotográfiákat, bizonyítványokat, leveleket, anizkszkártyákat, fontos emléktárgyakat és *látszólag* értéktelen csebecbecéket sejtet. A tartalomjegyzék pedig végképp meggyőzi a leendő olvasót, hogy nem valami száraz „professzoros” emlékiratot tart a kezében, hanem egy kítúnó, szépirodalmi stílusban megírt memoárt és korrajzot, amelyből a tudomány története is kibontakozik. Néhány fejezetcím: Iskolában,

Vándorúton, Füred, Jókai Mór, Csemegi Károly, Hogyan kerülök a politikába?, Társaságunk, Barátaim, Háborús világ, Család (kit nem érdekel, ne olvassa), Nagy perem.

Marczali Henrik, a 19. század utolsó harmadának és a 1900-as évek legjelentősebb magyar történésze 1856-ban született. Kivételes tehetséget örökölt, mindekenélőtt apjától, a marcali tudós rabbitól. Rendkívüli szellemi képességei korán megmutakoztak: négyévesen összefüggően írt és olvasott. „De hogy az írás mesterségéhez hogy jutottam, azt a mai napig sem tudom”, írja a tőle nem idegen öniróniával. Tízéves sem volt, amikor már héberül, németül és latinul olvasott. Nyelvtudását gimnáziumi éveiben göröggel, franciával, angollal gazdagította. Iskolai tanulmányai elején magántanulónként évente két osztályt abszolvált és 14 évesen felvették az egyetemre. Szinte minden tudományág érdekelte, végül a történetírást választotta. A kiegészítés utáni évtizedek kedvező légkörében, nem utolsó sorban Horvát Mihály és Eötvös József ösztönzésére és támogatásával a magyar történetírás és az egyetemi oktatás modernizálásának élharcosa lett. A hetvenes években kezdődő pályafutása a századfordulóig szinte egyenletesen felfelé ívelt: egyetemi katedra, akadémiai tagság, széles ismeretségi- és baráti köre, magas állású politikusokkal és államférfiakkal (Apponyi Alberttel, Andrássy Gyulával, Tisza Istvánnal, Görgy Artúrral, levelezés útján Kossuth Lajossal) fenntartott kapcsolata révén beszélő viszonyba került a század történelmével. Barátai közé tartozott, egyebek között Jókai és Mikszáth.

A századfordulóval bekövetkezett negatív változásokat élete végéig (1940-ig) nem tudta kiheverni. Az új század első évtizedét a tudományos életben is a politikai jobboldal, majd a radikális – antiszemita irányzatok „nyomulása” jellemezte. A korábbi szakmai viták személyeskedéssé, nyílt fájvédő támadásokká fajultak. Megkezdődött Marczali kiszorítása az egyetemről és a tudományos élet-

ből. Mindezt tetézték a legsúlyosabb trauma, a háborús veszély kiváltotta elkeseredése és szorongásai. Félelmetesen jól látta a várható vereség katasztrofális hatását. A Monarchia összeomlásával 1918 őszén politikai szereplése véget ért, de történészként sem alkotott már nagyobb lélegzetű műveket. „Politikai pályám evvel megszünt. Gazdag életet éltem, hálat adok érte a gondviselésnek. Következett a kor, melyben »jól élt, ki jól rejtőzött.« Itt végződik az Emlékeim. Ami utána következett, arról Gunst Péter utószavában olvashatunk. Marczalinak ez az utolsó életszakasza megérdemelne egy részletesebb dolgot is.

Aczél János

mi legyen bizonyos feljelentések sorsa – efféle ügyek garmadája képezte az értekezletek anyagát. Vagyis, a részletek, melyekben tudvalóval „az ördög lakozik”. A jegyzetapparátus nemcsak filológiailag pontos, de szerencsére az időben előre is, hátra is utal, ennél fogva remekül használható. Igazából persze az fogja megemlíteni a kötetek értékét, ha eljutnak a „konszolidáció” évéig, és tovább, vagyis egyszer, évtizedek múlva, teljes egészében áttekinthetővé válik számunkra a döntési mechanizmus és minden, apró és nagy ügyről megtudhatjuk, hogyan döntött felőlünk, és miért éppen úgy, a pártállam.

–ee –aá

Történelem

Az MSZMP KB Titkárságának jegyzőkönyvei VI.

Napvilág Kiadó, Bp. 418 old., 1800 Ft

Lassanként azért minden kiderül az 1989-et megelőző rendszerről. Sajnos, nyomatékka említendő, hogy lassanként. 1994-ig az Interart Kiadó elkezdte kiadni az MSZMP ideiglenes vezető testületeinek jegyzőkönyveit – és eljutott egészen 1957. június 24-ig. Azóta: se kiadó, se folytatás. A Politikatörténeti Intézet Napvilág Kiadója ezzel a most megjelent, hatodik kötettel már 1957. december 31-ig is eljutott: remélhetőleg az Intézet költségvetését időközben ért támogatás nem akasztja meg ezt a sorozatot is. Mert amúgy roppant érdekes, amit a kiadványok elibénk tárnak. A Titkárság már valamivel kevesebbet „elvizet”, mint a Központi Bizottság – itt főképp az ideológiai feladatok gyakorlati végrehajtása került terítékre. Konkrét intézkedések, személyi ügyek, amelyekben persze ugyanaz képeződött le, ami legfelsőbb szinten eldőlt. Ki kaphat helyet egy delegációban, s ki nem, kit nevezzenek ki valahová és miért, hogy kell bánni az akadékoskodó szakszervezettel,

Pedagógia

Kiss Áron: Magyar gyermekjáték-gyűjtemény

Holnap Kiadó, 533 oldal

A magyar közoktatás Eötvös József minisztersége idején nagy-szabású reformon ment át. Ehhez az időszakhoz fűződik a magyar iskolaügy, a népoktatás első modernizációs kísérlete, amelyben részt vett a magyar pedagógia egyik legnagyobb alakja, a maga korában „a tanítók tanítójának” nevezett Kiss Áron is, aki az oktatásban igen fontosnak tartotta a néphagyományok, ezen belül is a népi játékkincs szerepét. Ezért is vállalta, hogy koordinálja és megszervezi a hazai játékkultúra írott és szájhagyományként terjedő – tájegységek szerinti – kincseinek összegyűjtését és közreadását. A pedagógia-irodalom „elhanyagolt ágaként” emlegette a játékokról szólót, és felhívta pedagógus kollégái figyelmét a népi játékok pedagógiai hasznára. Talán a ma pedagógusai számára sem minden tanulás nélkül való az a megállapítása (különös tekintettel a magyar oktatás poroszos múltjára és hagyományaira), miszerint: „játék alatt értjük a szabad, önkéntes – torna alatt a vezényszóval járó, rendszeres

testgyakorlatokat. A torna úgy tűnik fel élélttem, mint az abszolút állam előiskolája... A torna tehát magában hitvány pótlék s a játékot sohasem helyettesítheti.”

S persze – korát messze megelőzve – tisztában volt a játék személyiségformáló erejével, pszichológiai hozadékaival. Nem véletlenül kérte tanítótársait „Tegyük a játékot közügyvé” című cikkében: népszerűsítsék a szülők körében ezt a gyerekek legközelebb álló foglalatosságát. 1891-ben, hosszú gyűjtőmunka után aztán végre megjelenhetett a Magyar játékgyűjtemény.

A mai, játépszichológiában és a pedagógiában jártasabb érdeklődők a kötet szerkesztésében a modern fejlődéslelektani alapvetéseket is felfedezhetik, hiszen a pici gyerekek számára oly fontos, ritmusérzék, érzéki megismerést elősegítő ringatóktól, höcögtetőktől, taposólóktól, az óvodáskorú gyerekek számára fontos, játékra hívó mondókáktól, a mozgásfejlesztő játékokon át, a kisiskolások megnövekedett mozgásigényét kiszolgáló csapatjátékokig, a nagyobbak, a kis- és nagykamaszok szocializációját elősegítő társas- és szabály-, ügyességi, sportjátékokon át, felnőttek rítusait, párvalasztási szertartásait utánzó szerepjátékokig terjed az összegyűjtött népi játékok köre. (A modern pszichológiai ismeretek mentén szerkesztődött kötet más érdekességekkel is szolgál, például azzal, hogy a játékközlőben vannak úgynevezett fiú- és lány-, jeles napokhoz és természeti jelenségekhez kötődő játékok, vagy hogy van egy olyan játéktípus, amelyben a felnőtté válást „próbálják” ki a kamaszok (lakodalmások, lánykérők stb.).

Miként a kötet egyik szerkesztője és lektora, dr. Kriston Víz József, a Kiss Áron Magyar Játék Társaság vezetője, játékkutató etnográfus idézi a kötet utószavában Mészáros István neveléstörténész a társaság 1987-es megalakulásakor mondott beszédének egy fontos mondatát, e kötet – és Kiss Áron munkás-

sága – azért is fontos, mert „gyermekünket ma, a 2000. esztendő küszöbén újra vissza kellene vezetni hazájukba, saját gyermeki világukba!”

Azt hiszem, nemcsak e recenzió írójának tűnt fel, hogy az utóbbi években mintha kimentek volna a divatból az olyan egyszerű játékok, mint a fogócska, a bújócska, a körjáték, hogy a célba dobásokról, a karikázásokról és egyéb egyszerű és „ártatlan” játékokról ne is beszéljünk...

A XII. kerületi Önkormányzat és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma támogató segítségével és a Holnap Kiadónak köszönhetően, az 1891-es kiadás után most újra kapható Kiss Áron magyar játékgyűjteménye... Remélhetőleg nemcsak okulásul szolgál minden gyermeknek nevelő felnőttnek, hanem ötlettárként is, segítve, hogy gyerekeink – a számítógépek, az elektronikus játékok korában is – „rátaláljanak” és ráérezzenek a boldog fogócska örömeire...

T. Puskás Ildikó

Biológia

Bereczkei Tamás: A belénk íródott múlt

Dialóg Campus Kiadó 230 oldal, 1680 Ft

Az *Evolúció és emberi viselkedés* alcímű felsőoktatási tankönyv (hangsúlyozzuk: könyv, és nem jegyzet!) mindenki számára hasznos kézikönyv lehet. Diplomás ember számára rendszerező ismétlésként, a felsőfokú tanulmányokból kimaradtaknak jól áttekinthető bevezetesként az embertani ismeretekbe. Fejlődéstan, genetikai, humán etológia, szocio-biológia, társadalomlélektan, kulturális antropológia és történetfilozófia, valamint az emberi természettel és viselkedéssel kapcsolatos sokféle ideológiai megközelítésmód kerül a kötet lapjain történeti megvilágításba, a tudomány-, eszme- és politikatörténet összefüggérendszerébe.

Tankönyv-szerepén messze túllendíti e kulcsfogalmak mentén tagolt, ugyanakkor egységes gondolati ívű összefoglalást a benne elemzett nézetek és magatartásmódok jelenléte mai világunkban. Biológiai örökségünk tudományos feltárásával párhuzamosan kezdettől fogva közkeletű „emberi” szokássá vált az eredmények leegyszerűsítése és hétköznapi aprópréznre váltása. A szociáldarwinizmustól a „modern” rasszizmusig számtalan példáját látjuk ennek. Természetesen e könyv „genezisükben” ragadja meg, szembesíti koruk társadalmi valóságával és (célirányosan értelmezett) tudományos alapjaikkal a különféle „biológista” nézeteket. Teszi ezt anélkül, hogy a legcsekélyebb mértékben is politikai vitairattá válna. Csak hát a tények makacs dolgok, és arról a tudomány nem (vagy nem mindig) tehet, hogy megállapításait a politika olykor (sokszor is) kiforgatja, miközben tőkét (avagy bunkót) igyekszik belőlük kovácsolni.

Sok szó esik a könyvben – természetesen – az emberi agresszióról és a hatalmi harcokról. Ennek kapcsán a sok vitát kiváltó szociobiológiáról is. E tudományág és a róla folyó vita ismertetése jellemzőnek tekinthető az egész könyv hangvételére: „A szociobiológia azt állítja, hogy az ember evolúciós múltjánál fogva bizonyos viselkedésbeli késztetésekkel, hajlamokkal, stratégiákkal rendelkezik, semmit nem mond azonban ezek tudományon kívüli értékéről. »Elérkezett a pillanat – mondja Wilson (a tudományág neves amerikai képviselője) –, amikor hangsúlyozni kell, hogy veszélyes csapdák vannak a szociobiológiában, amelyeket csak állandó éberséggel lehet elkerülni. Amikor genetikai hajlamokat mutatunk ki, ezt nem lehet arra használni, hogy igazoljuk vele a jelenlegi vagy jövőbeli társadalmakban folyó gyakorlatot. Például az a késztetés, hogy bizonyos körülmények között háborút viseljünk az ellenséges csoportok ellen, benne lehet génjeinkben, minthogy előny

adott neolitikumbeli őseinknek, jelenleg azonban globális öngyilkossághoz vezethet. Öreg, primitív génjeink ennélfogva terhet jelentenek az elkövetkező kulturális változások számára. A genetikai hajlamokat persze ki lehet játszani, a szenvedélyeket meg lehet fordítani, az etikát meg lehet változtatni, és a szövetséget alapító emberiség egy egészségesebb és szabadabb társadalmat alkothat. A tudat azonban nem korlátlanul alakítható.«

Bereczkei Tamás tankönyve azért kísérletet tesz ez irányban. *t.i.*

Gazdaság

Pataki György
– **Radácsi László:**
Alternatív kapitalisták
Új Paradigma, 264 oldal

Voltak már kísérletek a történelem során a kapitalizmus és a „közjó” szolgálatának filozófiai összebékítésére, ám napjainkban inkább csak a „profit-maximalizálás” minden egyéb megfontolást elhallgattató törekvésével találkozunk a piacon. Ezért hat üde színfoltként a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem két kutatójának összeállítása olyan – sajnos, nem hazai – tőkés vállalkozók vallomásaiból, akik ellenkező irányokba húzó erők egybefogására törekednek. E kötetben a hagyományos mérce szerint is kiemelkedően sikeres angolszász üzletemberek vallanak arról, hogy a piaci gazdaság, a kapitalizmus is értelmezhető és élhető „más-képp” – azaz a szabad piacgazdaságon belül is vannak alternatívák. Azoknak a vállalkozásoknak az üzletfilozófiájába és üzleti gyakorlatába nyerünk némi bepillantást, amelyeket hol „alternatív”, hol „progresszív”, hol pedig „érték-alapú” vállalatoknak vagy – a magyarban néha pejoratív felhangoktól sem mentesen – „alternatív kapitalistáknak” neveznek.

Ezek a vállalkozások, miközben elfogadják a szabad piac

eszményét, a piacgazdaság logikáján belül úgy próbálnak működni, hogy tevékenységük – saját nyereségük mellett – a közjót is gyarapítsa. Kissé szkeptikusan úgy is fogalmazhatnánk, hogy nekik a közérdek számításba vétele a legnagyobb innovációjuk és egyben a versenytársaktól megkülönböztető üzleti imázsuk. Más szóval az üzlet lényege és legitimitációja e vállalkozói típus számára a közjóhoz való hozzájárulásban rejlik. Ez a filozófia sikeresen simítja egybe a morális értékválasztást, az erkölcsi komfortérzetet és az üzleti racionalitást.

Valójában nagyon is megvan maga létjogosultsága az effajta üzletpolitikának, hiszen valóságos – ha még nem is túlzottan széles körben tudatosult – piaci igényekre épít. Egaránt (bár természetesen esetenként változó hangsúllyal) figyelembe veszi a környezetvédelem, a fogyasztók, a befektetők, tulajdonosok, alkalmazottak, üzleti partnerek, települési és egyéb közösségek – azaz a szélesebb társadalom érdekeit. Ennek megfelelően sokrétű kapcsolatot tart fenn a civil alapítványi, egyesületi és mozgalmi szférával is. Így szponzorációs tevékenysége – holisztikus filozófiájának megfelelően – szerves egységet képez piaci stratégiájával.

Minthogy ez itt nem a reklám helye, a kötet szerzőit és az általuk megtestesített vállalkozásokat nem soroljuk föl – de a könyvet melegen ajánljuk mind azok figyelmébe, akik a mainál emberszabásúbb társadalomról álmodoznak és gondolkodnak. *T.I.*

George Mészáros:
Te is lehetsz milliomos
K.u.K. Kiadó, 254 old.

Az önálló vállalkozásra ingerlő – zömmel amerikai szerzőktől származó – könyvek egyik közös vonása a kioktatással párosuló *csinált* személyesség. A Magyarországról az ötvenes évek elején előbb Németországba, majd az USA-ba emigrált George Mészáros is egyéni tapasztalatainak tanulságait igyekszik összefoglalni, hogy a maga pél-

dájával bátorítsa a jövődó sikerlovagjait. Csapongó, különösebb sorrendiségre nem ügyelő karrier-summázatában az a rokonszenves, hogy egyszer sem érezteti: kizárólag az ő módszere vezet célhoz a gazdaggá válás versenypályáján.

Azok a kísérletek, amelyekről részletesen s néha aprólékosan beszámol, sohasem látszanak kiagyaltnak, bizonygatónak. Ettől a gyakorlatias megközlítéstől válik hitelessé ez az üzleti önletrajz, annak ellenére, hogy nincs agyonszerkesztve és didaktikus fejezetekre osztva. Az áru-értékesítés, valamint a szolgáltatás körébe tartozó kezdeményezései pénzügyi spekulációkkal nem keverednek. Bankügyletet csak annyiban érint, hogy egy-két esetben rámutat a kedvező hitelfelvételek fontosságára, s az e téren tanúsított európai féltékenység hátrányos következményeire...

Foglalkozásai közül főként a még itthoni műsorszervező- és reklámozó tevékenységét, majd a németeknél végzett kiskereskedelmi munkáját, végül az amerikai fodrász és kozmetikai „üzemének” megszervezését és működtetését emelteli kedvtelve. Közben nem egyszerűen kitér azokra az ötleteire, kezdeményezéseire, amelyek valamiért „nem jöttek be”. Ezeknek a kudarcoknak is levonja a tanulságait s nem mulasztja el, hogy rámutasson partnerei hibáira, kétbalkeszességére. Igen szemléletes például az a fejtegetése, amely a margitszigeti kristályvíz-árusítás tengerentúli hálózatának megvalósíthatatlanságát elemzi. A karrierépítés útját – ellentétben a tanfolyami szakírókkal – egy pillanatra sem ábrázolja könnyűnek. Elárulja, hogy legnagyobb terve, az elit-fodrászat előkészítése idején majd belehalt a megfeszített munkába. Hetedik évtizedében sem győzi hangsúlyozni: vagyona mellett arra a legbüszkébb, hogy magyar üzletember létére külföldön tudta megbizonyítani, mire képes a szorgalommal párosuló leleményesség: ha engedik kibontakozni.

–*lai*

A H OLNAP KIADÓ AJÁNLATA

ERIC KNIGHT:
Lassie hazatér
172 oldal, 1+1 szín
kötve, 1200 Ft

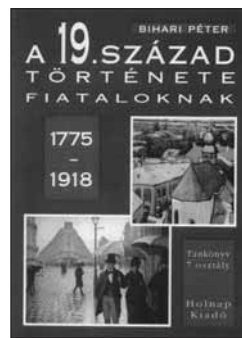
ERICH KÄSTNER:
Az állatok konferenciája
80 oldal, 4+4 szín,
kötve, 1200 Ft

PETHŐ SÁNDOR:
A szabadságharc eszméi
212 oldal, 1+1 szín
kötve, 1500 Ft

KEZDŐK SVÉD NYELVKÖNYVE
136 oldal, 4+4 szín
1200 Ft

BIHARI PÉTER:
A 19. század története fiataloknak
208 oldal, 2+2 szín,
kötve, 1200 Ft
Új tankönyvvel bővült a történelemkönyvek palettája.

A KÖTETEK MEGRENDELHETŐK:

HOLNAP KIADÓ 1111 Bp., Zenta u. 5. T/F: 466-6928, Holikon Könyvesbolt 1111 Bp., Zenta u. 5. Tel.:209-4694, TAN-TÁRS KÖNYVKERESKEDÉS 1072 Bp., Nyár u. 14. T/F: 322-9846

A KORTÁRS KIADÓ ÚJ KÖNYVEI

Fábián László: **Madaraskönyv. 160 oldal, 1100 Ft**
Mozgalmas történetekben, megragadó képsorokban jelennek meg e kötet novelláiban a madarak. Ám a pompázatos madárvilág nem mindig maga a tárgy, hanem gyakran beszédes díszlete, kiindulópontja feszült léggörű, izgalmas, fordulatokban bővelkedő történeteknek.

Gróh Gáspár: **Egymásért vagyunk. 260 oldal, 1300 Ft**
Két évtizedes tanulmányírói, kritikus munkásságának legjavát gyűjtötte kötetbe a szerző. Írásainak tematikája sokszínű: többek között Csáth Géza és Cs. Szabó László, Csoóri Sándor és Mészöly Miklós, Esterházy Péter, Baka István, Závada Pál vagy Ágh István életműve és könyvei vizsgálódásainak tárgya.

Varga Imre: **Zen Benedek. 320 oldal, 1560 Ft**
A költő-prózaíró naplójában egy németországi buddhista kolostorban töltött hónapokról számol be. Egy olyan tisztább élet lehetőségét ismerjük meg a műből, amelyben a türelem, a bölcsesség, a tisztaság és a mértékletesség a valódi értékek.

A könyvek megrendelhetők: Kortárs Kiadó
1062 Budapest, Bajza utca 18. Telefon/fax: 342-116

A Jövendő Kiadó *Múlt a Jövendőben* sorozata az adott, klasszikus írói életmű ritka, egyedi és különleges könyvészeti kivitelű reprint köteteket kínálja:

Krúdy Gyula: **Pest, 1916**
Az 1917-es Tevan-kiadás alapján Pólya Tibor címlapgrafikájával 398 Ft

Kafka Margit könyve – **Régi strófák**
Az 1906-os Athenaeum-kiadás alapján, Sassy Attila pasztelljével és szecessziós illusztrációival 1000 Ft

Szép Ernő: **Kucséberkosár**
Az 1911-es Nyugat-kiadás alapján 550 Ft

Hegedüs Géza: **Szatírák könyve**
A Szépirodalmi Kiadó 1957-es kiadása alapján 950 Ft

Megrendelhető: Jövendő Kiadó és Terjesztő Kft.
1118 Budapest Számadó u.10., Tel: 3756-987

ALEXANDRA a könyváruház

Ez nem csak egy
könyvesbolt:
több annál!

ALEXANDRA

KLASSZIKUSOK DIÁKOKNAK sorozat - műelemzéssel

Madách Imre:
Az ember tragédiája
Oldalszám: 240 Ár: 499 Ft

A. Sz. Puskin:
Anyegin
Oldalszám: 232 Ár: 599 Ft

Mészöly Miklós:
Saulus
Oldalszám: 136 Ár: 499 Ft

Arany János:
Balladák könyve
Oldalszám: 112 Ár: 399 Ft

Ady Endre:
Válogatott versei
Oldalszám: 208 Ár: 399 Ft

Mikszáth Kálmán:
Gavallérok – Beszterce ostroma
Oldalszám: 304 Ár: 599 Ft

A sorozat mérete: 110x180 mm

Megvásárolható könyvesboltjainkban (ABCd, Betűdsungel, Seneca, Csepel Plaza, Alexandra Könyvesbolt Mohács) és könyváruházainkban (Pécs Plaza, Alba Plaza, Miskolc Plaza, Debrecen Plaza, Szeged Plaza, Pólus Róna, Eurocenter Óbuda, Lurdy Ház)

Megrendelhető a Pécsi Direkt Kft.-től
7630 Pécs, Alkotás u. 3.

Megjelent könyvek

2000. július 14–augusztus 10.

A

A Bükk (déli rész) turistatérképe.

Wanderkarte. Tourist map. Carte touristique. M. 1: 40 000. Cartographia. 550 Ft

Adaléktár. Dokumentumok a Sárospataki Református Kollégium adat-tárában. Sárospataki Ref. Koll. Tud. Gyűjt. (Acta Patakina 3.) ISBN: 963-00-3092-6 fűzőt: 2800 Ft

Adams, Douglas: Az élet, a világminőség meg minden. Gabo. ISBN: 963-8009-66-7 fűzőt: 698 Ft

Ádám T. István – Egyedy Balázs Dénes: Soprontól Munkácsig. M. Ház. (Magyar Ház könyvek 26.) ISBN: 963-07-6670-X fűzőt: 1850 Ft

Adler, Irit – Ryan, Steve: Képrejtvényszerű IQ-torna. Aranyhal. ISBN: 963-367-792-0 fűzőt: 399 Ft

Ady Endre: Ady Endre válogatott versek. Alexandra. (Klasszikusok diákoknak) ISBN: 963-367-792-0 fűzőt: 399 Ft

Ady Endre. Általános és középiskolások számára. Tóth. (Nagyjaink) ISBN: 963-9081-04-3 fűzőt: 625 Ft

A Felső-Mátra turistatérképe M. 1: 16 000. Mátrászentimre: Bagolyirtás, Fallóskút, Galyatető, Mátrászentistván, Mátrászentlászló utcaneves térképével: túraajánlatokkal. Budapest, Térképker Újnyórság. ISBN: 963-00-3730-0 CM550 Ft

Agócs Tamás: Gyémánt áttörés. A gyémántvágó szútra és magyarázatai. A Tan Kapuja Buddhista Főisk. ISBN: 963-03-9534-7 kötet: 1500 Ft

A mi nyelvünk. Íróink és költőink a magyar nyelvről. Tinta Kvk. ISBN: 963-86013-9-6 kötet: 3950 Ft

A Nagy Háború emlékezete. Az első világháború a magyar és a világirodalomban. Eötvös J. Kvk. (Eötvös Klasszikusok 37.)

ISBN: 963-9024-83-X fűzőt: 1624 Ft

Anyanyelvünkről anyanyelvünkért.

Válogatás a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma anyanyelvi pályázataiból. NKÖM. ISBN: 963-00-2742-9 fűzőt: ajándék a könyvtáraknak

A Pécselyi-medence és környéke. Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság – Bakonyi Termud. Múz. (A Balaton-felvidék természeti értékei 1.) ISBN: 963-00-3731-9 fűzőt: 750 Ft

Arany János. Általános és középiskolások számára. Tóth. (Nagyjaink) ISBN: 963-9081-11-6 fűzőt: 625 Ft

Arany János: Balladák. Alexandra. (Klasszikusok diákoknak) ISBN: 963-367-793-9 fűzőt: 399 Ft

Árkosi József: A szeretet kutyaiskolája. Tanácsok választás előtt, kölyöknevelés, tanulás, tanítás fájdalominger nélkül. Alexandra. (Kedvenceink) ISBN: 963-367-693-2 kötet: 1190 Ft

A Vámügynökségek és Vámközreműködők Magyarországi Szövetsége és a Vámakadémia szervezésében megrendezésre kerülő szakmai továbbképzéshez készült oktatási segédanyag. Viva Média. fűzőt: 2000 Ft

A Vértés turistatérképe. Wanderkarte. Tourist map. Carte touristique. M. 1: 40 000. Cartographia. ISBN: 963-352-120-3 CM550 Ft

Az európai integráció. Tények és adatok. Europa Inst. Budapest – MTA Törtud. Int. (Begegnungen / Schriftenreihe des Europa Institutes Budapest Bd. 8.) ISBN: 963-565-098-3 fűzőt: 2100 Ft

Az ókor izgalmas világa. Történelmi olvasókönyv általános iskolásoknak. Nemz. Tankvk. (Megidézett múlt) ISBN: 963-19-1018-0 fűzőt: 650 Ft

A Zselic turistatérképe. Wanderkarte. Tourist map. Carte touristique. M. 1: 60 000. Cartographia. ISBN: 963-352-117-3 CM550 Ft

Az ügyvezetői felelősség kézikönyve. 2000. áprilisi állapot. WEKA. (WEKA szakkönyv) ISBN: 963-83060-1-0 fűzőt: 10976 Ft

Az ügyvezetői felelősség kézikönyve: [pótlapok]. 2000. júniusi állapot. WEKA. fűzőtlen: 7840 Ft

B

Baktay Ervin: Kőrösi Csoma Sándor. 4. kiad., Talentum. ISBN: 963-8396-1-0 kötet: 1490 Ft

Balázs Géza: The story of Hungarian. A guide to the language. 2. ed., Corvina. ISBN: 963-13-4940-3 fűzőt: 1700 Ft

Balogh Ernő – Stébel Éva: Ausztrália: tények és élmények. Vince. ISBN: 963-9192-74-0 kötet: 1995 Ft

Bán Mór: A hadak ura. Nomádkirály-ciklus 3. regény. Cherubion. (Osiris könyvek 71.) ISBN: 963-9110-87-6 fűzőt: 898 Ft

Banos János: Fekete sebek. Hungarovox. ISBN: 963-9292-08-7 fűzőt: 690 Ft

Bárány Éva: Babilon és a Biblia. Ősi emlékeink nyomában. Uránusz. (Uránusz könyvek 9.) ISBN: 963-9086-98-3 fűzőt: 1214 Ft

Bárdos, Carolyn Maher: Earthen wonders. Hungarian ceramics today. Lake House Book. ISBN: 0-9676808-0-8 kötet: 3800 Ft

Barthes, Roland: Világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról. Európa. (Mérleg) ISBN: 963-07-6740-6 fűzőt: 850 Ft

Bartócz József: A magyarországi kovácsehekről. Jókai Vár. Kvt. ISBN: 963-00-2849-2 fűzőt: 333 Ft

Beck János – Szépfalusi József – Turi József: Villanófény. Elbeszélé-

sek, versek, fordítások. Bába. (Tiszta hangja 78.) ISBN: 963-9144-84-3 fűzőt: 300 Ft

Békéscsaba. Térkép. Stadtplan. Map. M. 1: 13 000. Cartographia. ISBN: 963-352-391-5 CM330 Ft

Bennett, Steve – Bennett, Ruth: Gyerünk a szabadba! 365 szabadtéri játék gyakorló szülők és gyermekek számára. Alexandra. ISBN: 963-367-385-2 fűzőt: 698 Ft

Bennett, Steve – Bennett, Ruth: Kapcsold ki a tévét! 356 játék a gyermekével tévézés helyett: ötletek gyakorló szülőknek. Alexandra. ISBN: 963-367-261-9 fűzőt: 698 Ft

Benson, Raymond: A világ nem elég. James Bond, a 007-es számú titkosügynök izgalmas kalandjai. Scolar. ISBN: 963-9193-18-6 fűzőt: 1490 Ft a "Dr. No" és "Voodoo" c. könyvekkel együtt.

Benzoni, Juliette: A firenzei lány. Geopen. ISBN: 963-9093-16-5 fűzőt: 990 Ft

Benzoni, Juliette: A vörös lilium. Geopen. ISBN: 963-9093-17-3 fűzőt: 990 Ft

Bíró Andor – Szinák János: Az ezerarcú német juhászkutya. Gazda. ISBN: 963-7445-32-3 kötet: 2200 Ft

Bly, Robert: Vasjankó. Könyv a férfiakról. Európa. ISBN: 963-07-6795-3 kötet: 1700 Ft

Borsós Károly: Életem – útjaim. Kéz-mér további kaladjai a nagyvilágban. Magánkiad. ISBN: 963-640-741-X fűzőt: 800 Ft

Boruzs János – Boruzsné Jacszenik Erika: Tudod-e, hogy.... Tesztkönyv diákoknak. Kheiron '97. ISBN: 963-85790-3-X [hibás ISBN 963-03-4750-4] fűzőt: 375 Ft

Britannica Hungarica világciklopédia. 16. köt. Saivo – Szalicilsav. M. Világ. ISBN: 963-7815-96-1 kötet: 10800 Ft

Brooks, Terry: Shannara. 1. Az első király. Európa.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Kedves Olvasónk!

Azt javasoljuk Önnek: fizessen elő lapunkra! Sokféle terjesztési módszert kipróbáltunk, és meg kellett állapítanunk, hogy egyik sem vetekszik az előfizetés módszerével, mert az előfizetés – a legkényelmesebb, ugyanis a kézbesítő az Ön otthonába juttatja el a lapot, – a leggyorsabb, mert a megjelenő lapszámokat az árusítás megkezdésével egyidejűleg kapja kézhez,

MEGRENDELÉS

Megrendelem a Könyvetet 1 évre 2880 Ft előfizetési díjért. Kérem, küldjenek postai csekket az előfizetési díj befizetéséhez.

NÉV.....

CÍM.....

– a legbiztosabb, mert véletlenül sem marad ki egy lapszám a sorozatból,

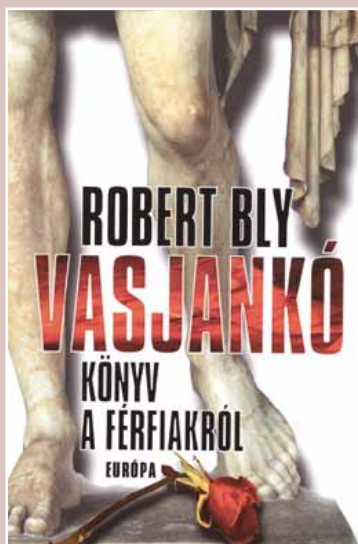
– a legkedvezőbb, mert az előfizetők kedvezményes áron kapja a lapot.

Sokat emlegetett adat, hogy Magyarországon évente kb. 9000 különböző könyv jelenik meg, a tankönyveket nem számítva, de nem mindenki gondol bele abba, hogy ez átlagosan óránként egy, napi 24, heti 168 könyv megjelenését jelenti. Nagyon nagy szám ez, ennyi könyvújdonosság között az eligazodás már nem lehetséges segítség nélkül, és ez a segítség a Könyvhét. Legyen Ön is rendszeres olvasónk, barátunk, előfizetőnk, fizesse elő lapunkat, hogy naprakészen tájékozott lehessen a kulturális élet egy jelentős területén, a könyvek világában.

A Könyvetet megrendelheti a szerkesztőség címén:

1114 Budapest, Kanizsai utca 41. levélben vagy az itt található kitöltött, kivágott megrendelőszelvényen, vagy faxon a 466-0703 telefonszámon.

AZ EURÓPA KÖNYVKIADÓ AUGUSZTUSI KÍNÁLATÁBÓL

Robert Bly:
Vasjankó
(Könyv a férfiakról)
Ára: 1700 Ft

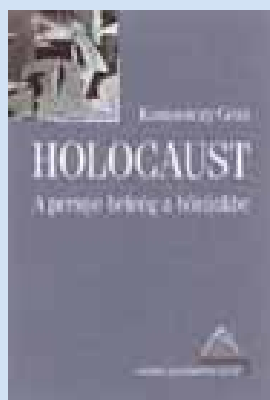

Ballai László:
A mezítelen marketing
Ára: 1800 Ft

AGATHA CHRISTIE: PADDINGTON	16.50	980 Ft
ANTHONY BURGESS: GÉPNARANCS		1500 Ft
ITALO CALVINO: A KERESZTEZETT SORSOK		
KASTÉLYA		1500 Ft
ANDRÉ CASTELOT: JOSEPHINE		2500 Ft
F. SCOTT FITZGERALD: AZ ÉJ SZELÍD TRÓNJÁN		1980 Ft
CARLO GOLDONI: A PATIKUS (Négy komédia)		2000 Ft
STEPHEN KING: BORZALMAK VÁROSA		1200 Ft
AMIN MAALOUF: SZAMARKAND		1800 Ft
FRIEDRICH NIETZSCHE: IFJÚKORI GÖRÖG		
TÁRGYÚ ÍRÁSOK (Mérleg sorozat)		1100 Ft
P. G. WODEHOUSE: NYÁRI ZIVATAR		
(Vidám Könyvek)		980 Ft
Diákkönyvtár sorozat:		
TRUMAN CAPOTE: HIDEGVÉRREL		720 Ft
ROBERT MERLE: MESTERSÉGEM A HALÁL		680 Ft
SCHILLER DRÁMÁK		780 Ft
VILLON VERSEI		560 Ft

Újdonságaink megtalálhatók az Európa könyvesboltban (1081 Budapest, József krt. 18. Telefon: 334-21-12), a terjesztőket, viszonteladókat az Európa raktárház (1134 Budapest, Váci út 19. Telefon/fax: 320-94-55) szolgálja ki.

OSIRIS ZSEBKÖNYVTÁR

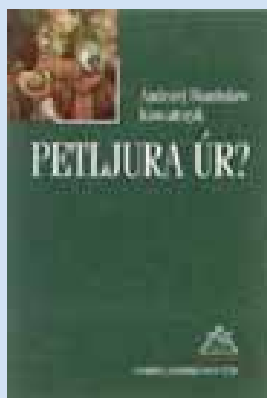

Komoróczy Géza
Holocaust
A pernye beleég a bőrünkbe
184 oldal, kötött, Fr/5, 1500 Ft

A Holocausthoz még ezer szállal kapcsolódnak mai állapotaink, de nincs közmegegyezés arról, hogy mindez a mi történetünk. A Holocaust: zsidók millióinak meggyilkolása a zsidó nép történelme, de nemcsak az: szerves része a magyar történelemnek is.

Kowalczyk, Andrzej Stanislaw
Petljura úr?
Fordította: Körner Gábor
136 oldal, kötött, Fr/5, 1500 Ft

1926-ban Párizsban egy oroszországi zsidó, Svarcbard, lelőtte Petljurát, az I. világháború utáni független ukrán állam emigráns vezetőjét. A kiváló esszéista a Svarcbard-per ürügyén az ukrán-zsidó, lengyel-zsidó, orosz-zsidó viszonyt mérgező előítéletek, félreértések okait kutatja.

OSIRIS ZSEBKÖNYVTÁR

Pataki Ferenc
Rendszerváltók és bűnbakok
192 oldal, kötött, Fr/5, 1500 Ft

A rendszerváltás óta az átmenet kutatása a tudományosság divattémája lett. A társadalom-lélektani esszék az átalakulás emberi dimenziójáról nyújtanak pillanatfelvételeket.

André, Christophe
A félenkség
Fordította: Varga Emese
152 oldal, kötött, Fr/5, 1500 Ft

Baron-Cohen, Simon-Bolton, Patrick
Autizmus
Fordította: Győri Miklós
168 oldal, kötött, Fr/5, 1500 Ft

Reboul, Anne-Moeschler, Jacques
A társalgás cselei
Fordította: Gészeg Zsuzsa
256 oldal, kötött, Fr/5, 1500 Ft

Piaget, Jean-Inhelder, Bärbel
Gyermeklélektan
Fordította: Benda Kálmán
158 oldal, kötött, Fr/5, 1100 Ft

Az Osiris Kiadó könyvei megvásárolhatók az Osiris Könyvesháznál (1053 Budapest, Veres Pálné u. 4-6. Telefon: 266-4999) és megrendelhetők az Osiris Kiadóban (1053 Budapest, Egyetem tér 5., tel.: 266-6560/108)